Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

21-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 176 (5269).
7 СЕНТЯБРЬ ШАНБА
1974 ЙИЛ.
Баҳоси 2 тийин.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советида

ЎРТА МАХСУС ЎҚУВ ЮРТЛАРИГА РАҲБАРЛИКНИ ЯНАДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА ВА ЎРТА МАХСУС МАЪЛУМОТЛИ МУТАХАССИСЛАР ТАЙЁРЛАШ СИФАТИНИ ЯХШИЛАШ ҲАҚИДА

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети «Махсус ўрта ўқув юртларига раҳбарликни янада такомиллаштириш тадбирлари тўғрисида ва махсус ўрта маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини яхшилаш ҳақида» қарор қабул қилдилар.

Мамлакат халқ маорифининг умумий системасида, дейилади қарорда, махсус ўрта ўқув юртлари халқ хўжалиги барча тармоқлари учун мутахассислар тайёрлаш ишида маълум ўринни эгаллайди. Ҳар йили техникумлар ва билим юртларини бир миллиондан ортиқ киши битириб чиқмоқда. Бу эса халқ хўжалигининг мутахассисларга бўлган талаб-эҳтиёжларини таъминлашга имкон беради. Махсус ўрта ўқув юртлари ёшларнинг умумий ўрта таълимини амалга оширишга салмоқли ҳисса қўшмоқда.

Қарорда уқтириб ўтиладики, социал-иқтисодий ва маданий қурилиш соҳасида КПСС XXIV съезд Директивалари мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишни, ўқувчиларни ғоявий-сиёсий тарбиялашни яхшилашни талаб қилади.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетларига, ўлка ва область партия комитетларига, иттифоқдош республикалар Министрлар Советларига, СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлигига ҳамда СССРнинг бошқа министрликлари ва идораларига коммунизм қурилиши вазифаларига, илмий-техника тараққиёти эҳтиёжларига мувофиқ равишда ўрта махсус таълимни янада ривожлантиришни таъминлаш, мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишга, ўқиш процессини такомиллаштиришга, таълим ва тарбияни коммунистик қурилиш практикаси билан узвий қўшиб олиб боришга алоҳида эътибор бериш вазифасини юкладилар.

Партия органларига ўрта махсус ўқув юртларидаги бошланғич партия ташкилотларига раҳбарликни яхшилаш, раҳбар ва ўқитувчи кадрлар танлаш ва уларни жой-жойига қўйиш устидан контролликни кучайтириш, ижтимоий фанларнинг ўқитилиши, ўқувчилар ўртасида ғоявий-тарбиявий ишлар, уларда коммунистик эътиқод, юксак аҳлоқий ва маънавий фазилатларни шакллантириш учун марксизм-ленинизм, совет ватанпарварлиги ҳамда меҳнатга коммунистик муносабат руҳида тарбияланган ҳар тарафлама камол топган мутахассисларни тайёрлаш учун партия ташкилотлари ва педагоглар коллективларининг масъулиятини ошириш таклиф этилди.

Совет ва хўжалик органлари, дейилади қарорда, мутахассислар тайёрлашни планлаштиришни янада яхшилаш, улардан фойдаланишдаги нуқсонларни тугатиш, ишлаб чиқаришда ўрта бўғиндаги мутахассисларнинг ролини ошириш чораларини кўришлари лозим.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги иштирокида иттифоқ-республика ва республика министрликлари ҳамда иттифоқдош республикалар идоралари қарамоғида бўлган махсус ўрта ўқув юртларига раҳбарликни камроқ министрлик ва идоралар зиммасига юклаш масаласини қараб чиқиш ва ҳал этиш, шу билан бирга махсус ўрта ўқув юртларини маҳаллий бошқарув органларидан бевосита тегишли республика ва иттифоқ-республика министрликлари ҳамда иттифоқдош республикалар идоралари қарамоғига топшириш масаласини қараб чиқиш топширилди.

Иттифоқдош республикалар Министрлар Советларига, СССР министрликлари ва идораларига 1975—1977-йиллар мобайнида СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги билан келишиб, мутахассислар тайёрлашда зарур даражадаги кооперациялашни назарда тутиб махсус ўрта ўқув юртларини тармоқ принципи бўйича янада ихтисослаштириш таклиф этилди.

Қарорда СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги ҳузурида махсус ўрта таълим бўйича кенгаш ташкил этиш кўзда тутилади. Бу кенгашга мамлакатда махсус ўрта таълимни ривожлантириш масалалари юзасидан илмий асосланган тавсиялар ишлаб чиқиш топширилади. Иттифоқдош ва автоном республикалар пойтахтларида, ўлка ва область марказларида махсус ўрта ўқув юртлари директорларининг кенгашлари тузилади.

(Давоми 3-бетда).

ПОЙТАХТ ОБЛАСТИ ЮБИЛЕЙ ВАХТАСИДА

МАККАЖЎХОРИКОРЛАР ҒАЛАБАСИ

Область маккажўхорикорлари юбилей йилида мўл маккажўхори дони етиштириш учун эрта кўкламдан катта ғайрат билан меҳнат қилдилар. Улар ўрим-йиғимни пухта ташкил қилиб, 5 сентябрга қадар давлат тайёрлаш пунктларига 10 минг тоннадан ортиқ сифатли маккажўхори дони топширдилар, йиллик план 100,2 процент бажарилди.

Ўрта Чирчиқ районн маккажўхорикорлари айниқса катта ютуқларга эришдилар. Улар халқ хўжалик планини шу кунга қадар 170 процент адо этдилар. Шунингдек, Юқори Чирчиқ, Янгийўл, Пискент ва Оққўрғон район маккажўхорикорлари ҳам мўл маккажўхори дони етиштирдилар. Жуда кўп хўжаликларда ҳар гектар ердан 90—100 центнердан маккажўхори дони олинди.

Давлатга маккажўхори дони топшириш давом этмоқда. Меҳнатсевар маккажўхорикорлар ўз социалистик мажбуриятларини яқин кунларда бажариш учун курашмоқдалар.

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НОВОРОССИЙСККА ЖЎНАБ КЕТДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев 6 сентябрда қаҳрамон шаҳар Новороссийскка жўнаб кетди.

Внуково аэродромида ўртоқ Л. И. Брежневни В. В. Гришин, А. А. Громико, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, П. Н. Демичев, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев ўртоқлар узатиб қолдилар.

Узатиб қолувчилар орасида КПСС Марказий Комитетининг аъзолари К. В. Русаков, К. У. Черненко, Н. А. Шчелоков, КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидатлар С. К. Цвигун, В. Ф. Шауро, гражданавиацияси министрининг биринчи ўринбосари А. Н. Катрич, КПСС Марказий Комитети ишлар бошқарувчисининг биринчи ўринбосари М. И. Кувшинов, КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. И. Блатов ва бошқалар ҳам бор эди.

КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчилари Г. Э. Цуканов, А. М. Александров, В. А. Голиков ўртоқлар Л. И. Брежнев билан бирга жўнаб кетдилар.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

РЕСПУБЛИКАДА КУЗГИ ДОНЛИ ЭКИНЛАР ЭКИШНИ СИФАТЛИ ЎТКАЗИШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Республика колхозлари ва совхозларининг меҳнатчилари КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошира бориб, партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлигида қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг барча тармоқларини янада юксалтиришда муайян ютуқларга эришдилар.

Пахта ҳосилдорлигининг ва ялпи пахта етиштиришнинг кўпайиши билан бирга республикада кейинги йилларда дон етиштириш анча ўсди. Агар 1970 йилда бир миллион тоннадан камроқ дон олинган бўлса, ғоят қурғоқ келган бу йилги шароитда республика ғаллакорлари икки миллион тонна дон учун курашмоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг ғалла етиштиришни янада кўпайтириш тўғрисидаги йўл-йўриқларини бажара бориб, суғориладиган ерлардан ғоят самарали фойдаланиш ҳисобига Бухоро областининг меҳнаткашлари, бошқа областларнинг кўпгина районлари ва хўжаликлари давлатга дон сотиш планларини муддатидан илгари бажарганликлари тўғрисида рапорт бердилар.

Қашқадарё, Андижон ва Сурхондарё областларининг хўжаликларида маккажўхорини йиғиштириб олиш ва маккажўхори донини тайёрлаш юксак суръатлар билан бормоқда.

Дон хўжалигини юксалтирмасдан туриб чорвачиликнинг ем-хашак базасини мустаҳкамлаш ва чорвачиликни ривожлантириш вазифасини ҳал этиш мумкин эмас. Шунинг учун ҳам республика ғаллакорлари дон хўжалигини янада юксалтиришга ғоят муҳим аҳамият бериб, 1975 йилда 2 миллион 200 минг тоннага қадар дон етиштиришни мўлжалламоқдалар.

Кўпгина ғаллакор колхозлар ва совхозлар ҳозирги вақтда кузги дон экишга юксак суръатлар билан тайёргарлик кўрмоқдалар.

Бу йил республикада ер ҳайдаш, уруғликларни ғамлаб қўйиш ва уни экишга тайёрлаш анча уюшқоқлик билан амалга оширилмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети шу билан бирга таъкидлайдиларки, айрим ғаллакор хўжаликлар бу муҳим ишда йўл қўйиб бўлмайдиган даражада сусткашлик қилмоқдалар.

Кузги дон экиладиган майдоннинг бор-йўғи 21 проценти ҳайдалган. Сурхондарё областида бу иш айниқса ёмон бажарилмоқда. Ғамлаб қўйилган уруғлик фондидан 36 процентигина экиш кондицияси даражасига етказилган. Айни пайтда областдаги хўжаликларда мавжуд бўлган 69 та дон тозалайдиган машиналардан фақат 22 таси ишлаяпти.

Қашқадарё, Сирдарё, Самарқанд, Жиззах ва Тошкент областларининг хўжаликларида ер ҳайдаш ва уруғликларни тайёрлаб қўйиш иши кўнгилдагидек эмас.

Ҳайдов агрегатларининг группа-группа бўлиб ишлашини ташкил этишга, бу агрегатлардан икки сменада фойдаланишга ҳамда механизаторларга дала шийпонларида зарур бўлган маданий-маиший шароитларни яратиб беришга тегишли эътибор берилмаётир.

Айрим колхозлар билан совхозлар ўтган йилги хатоларни такрорламоқдалар, ерни сифатсиз тайёрлаяптилар, ўғит солмасдан туриб ҳайдамоқдалар, экиш учун энг яхши муддатларни қўлдан бой бермоқдалар, экиладиган уруғлик нормасини камайтирмоқдалар ва кўпинча кондицияга етказилмаган уруғни экиб юбормоқдалар. Ана шуларнинг ҳаммаси бу йил бошоқли дон экинлари ҳосилининг пасайиб кетишига сабаб бўлди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Ўзбекистон ССР Министрлар Совети мана шу масала юзасидан қабул қилган қарорда область ва район партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ва район ижроия комитетлари, Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалиги, совхозлар, озиқ-овқат саноати министрликлари ва «Главсредазирсовхозстрой» зиммасига тупроқни, уруғликни тайёрлашдаги барча камчиликларни тугатиш учун сира кечиктириб бўлмайдиган тадбирларни белгилаш ҳамда кузги бошоқли дон экинларини энг қулай муддатларда ва юксак агротехника даражасида экишни таъминлаш вазифасини юкладилар. Ана шу мақсадларда:

— асосан суғориладиган ва шартли суғориладиган ерлар ҳисобига дон экинлари ва кузги дон экинлари экиладиган майдонларни анча кенгайтириш кўзда тутилсин;

— ҳар бир ғаллакор район, хўжалик бўйича кузги дон экиш учун ерларни тайёрлаш кундалик топшириқлари шундай белгилансинки, бу иш ҳамма жойда 10-15 иш куни мобайнида тамомлансин;

— мавжуд барча ҳайдов агрегатлари ишга туширилсин, уларни икки сменада группа-группа бўлиб ишлаши ташкил этилсин ҳамда ҳар бир агрегат нормасининг тўла ва ортиғи билан бажарилиши таъминлансин;

— ғалла сеялкаларини ремонт қилиш яқин кунлар ичида тугаллансин ва тахт қилиб қўйилсин, экиш агрегатлари ва экипажлари комплектлаштирилсин;

— уруғликни ўз вақтида тайёрлаб қўйиш тадбирлари белгилансин, дон тозалайдиган техниканинг кеча-кундуз ишлаши уюштирилсин ва уруғликни яхшилаб дорилашга алоҳида эътибор берилсин. Доннинг нуқул районлаштирилган ва кондицияга етказилган навли уруғи экилсин;

— ҳар бир районда, хўжаликда кузги дон экишга тайёргарликнинг бориши ва сифати ҳамда ўтказилиши устидан доимий назорат ўрнатилсин.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги ва совхозлар министрликлари, уларнинг жойлардаги органлари, партия ва совет ташкилотлари дон етиштириш юзасидан ҳамда ихтисослаштирилган уруғчилик совхозларини ташкил этиш юзасидан хўжалик ичидаги ишларни чуқурлаштиришни давом эттиришлари керак.

Колхозлар билан совхозларни ўзларида етиштирилган районлаштирилган уруғлик навлари билан таъминлаш ҳисобига, экинларни парвариш қилиш агротехника даражасини ҳар томонлама ошириш, суғориладиган ернинг катта имкониятларидан фойдаланиш ҳисобига ҳар гектар майдондан 45-50 центнердан дон йиғиштириб олишга эришиш керак.

Область ва район партия комитетларига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ва район ижроия комитетларига, қишлоқ хўжалик органларига, партия ташкилотлари ҳамда колхозлар билан совхозларнинг раҳбарларига кузги дон экиш учун тупроқни тайёрлашда ҳамда шудгорлашда тракторлардан ғоят унумли фойдаланиш борасида Волгоград области Калач районидаги «Волга—Дон» совхози механизаторларининг тажрибасидан кенг фойдаланиш топширилди.

«Узсельхозтехника» бирлашмаси ва унинг жойлардаги органлари кузги дон экишни муваффақиятли ўтказиш учун тракторлар, ғалла сеялкалари ҳамда бошқа қишлоқ хўжалик машиналари ремонтини тамомлаш ва тахт қилиб қўйишда колхозлар билан совхозларга ёрдам бериш борасида қўшимча тадбирларни кўришлари лозим.

Область, район партия комитетлари ва хўжаликларнинг партия ташкилотлари кузги дон экиш ишлари билан банд бўлган колхозчилар ва совхоз ишчилари ўртасида оммавий-сиёсий ишларни кучайтиришлари, механизаторлар, бригадалар ва хўжаликлар ўртасида тўққизинчи беш йилликнинг якунловчи йилида дон етиштиришни бутун чоралар билан кўпайтирайлик, бунинг учун маънавий ва моддий рағбатлантиришнинг барча шаклларидан фойдаланайлик деган шиор остида социалистик мусобақани кенг авж олдириб юборишлари керак.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 6 СЕНТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида).

Биринчи стун — бир кунлик ўсиш, иккинчи стун — мавсум бошидан бери

Бўка	0,02	0,02
Юқори Чирчиқ	0,02	0,02
Янгийўл	0,02	0,02
Оққўрғон	—	—
Бекобод	—	—
Қуйи Чирчиқ	—	—
Орджоникидзе	—	—
Пискент	—	—
Ўрта Чирчиқ	—	—
Чиноз	—	—
Область бўйича	0,05	0,05

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ҒЎЗАНИ ДЕФОЛИАЦИЯ ҚИЛИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 6 СЕНТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — дефолиация қилинадиган майдон плани, иккинчи стун — бир кунда қилингани, (гектар ҳисобида), учинчи стун — планнинг бажарилиши (процент ҳисобида).

Қуйи Чирчиқ	10200	1093	52,0
Юқори Чирчиқ	6700	646	48,2
Бўка	19100	2087	42,4
Оққўрғон	14600	1570	30,0
Бекобод	16900	2572	24,5
Пискент	12100	975	18,0
Ўрта Чирчиқ	17800	2250	12,6
Янгийўл	8500	208	10,3
Чиноз	7400	68	1,4
Область бўйича	113300	11469	27,0

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА МАККАЖЎХОРИ ДОНИ ТАЙЁРЛАШ БЎЙИЧА ШУ ЙИЛ 6 СЕНТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — халқ хўжалик плани, тонна ҳисобида, иккинчи стун — бир кунда топширилгани, тонна ҳисобида, учинчи стун — мавсум бошидан бери тайёрлангани (планга нисбатан процент ҳисобида)

Ўрта Чирчиқ	630	3	171,8
Юқори Чирчиқ	1.125	16	119,0
Янгийўл	610	10	118,5
Пискент	695	5	114,1
Оққўрғон	790	6	112,3
Бекобод	960	—	107,2
Калинин	550	—	100,5
Бўстонлиқ	550	36	92,7
Чиноз	860	47	86,5
Бўка	1.000	13	85,9
Оҳангарон	960	5	83,6
Оржоникидзе	400	4	78,7
Қуйи Чирчиқ	870	61	67,2
Область бўйича	10.000	206	102,2

ЯНГИЙЎЛ ПАХТАСИ

Янгийўлликлар бу йил табиат инжиқликларини енгиб, барвақт ҳосил етиштирдилар. Пахтакорлар сувнинг ҳар бир литридан самарали фойдаланиб, уни белгиланган график асосида тақсимладилар. Сув нобудгарчилигига қарши кескин курашдилар. Кеча ва кундуз сувдан кўз қулоқ бўлиб турдилар.

Мана, серташвиш кунлар ҳам ортда қолди. 11 минг 700 гектар майдонда мажбуриятни қоплайдиган даражада ҳосил етиштирилди. Чаноқларда очилган «оқ олтин»ларни териш бошланиб кетди.

Янгийўл шаҳрида дастлабки ҳосилни топширишга бағишланган тантанали митинг бўлди. Район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Т. Ортиқхўжаев пахтакорларни дастлабки ғалаба билан табриклади.

Райондаги ўн хўжаликдан иккитаси етиштирилган ҳосилнинг ҳаммасини ёрдамчиларсиз ўз кучлари билан йиғиштириб олишга сўз бердилар. Беш хўжалик эса пахта тайёрлаш планини 20—25 кун ичда бажариш юзасидан график тузиб чиққан. Ленин номли, «Интернационал», Жданов номли, Фрунзе номли ва бошқа хўжаликлар йиғим-теримни кучайтириш тадбирларини белгиладилар.

Ленин номли колхознинг раиси ўртоқ Н. Авазов ўз сўзида юбилей йилида она-Ватанга 6500 тонна пахта етказиб бериш ва ҳосилнинг 5000 тоннасини машиналар билан териб олишга аҳд қилганликларини айтди. Ҳозир колхоз далаларида 300 га яқин теримчи пахта термоқда. Эрта-индин буларнинг сони икки бараварга кўпаяди. Калинин номли колхознинг раиси Рўза Отабоева ҳосилнинг 75 процентини машиналар билан териб олиш ва планни 10 октябрдан кечикмай бажариш тўғрисида сўзлади.

Ўтган йили районда жуда кўп механизаторлар социалистик мажбуриятларини ошириб бажардилар. 100—180 тоннадан ошириб пахта терган тажрибали механизаторлар ҳар бир хўжаликда бор. Улар бу йил янада самарали меҳнат қилиб юксак мажбурият олган ҳолда ишлашга шай турибдилар. Район пахтакорлари 40 минг тонна пахтанинг 70 процентини машиналар ёрдамида териб оладилар.

Механизаторлар ғўза қатор ораларига ишлов беришни кучайтириш билан бир вақтда теримга ҳам зўр тайёргарлик кўрдилар. Устахоналарда иш пухта ташкил этилди. Терим агрегатлари сифатли ремонтдан чиқарилди. Кўча ва кўприклар тартибга келтирилди, жуда кўп механизатор кадрлар қайта ўқитилди.

1974 йилги ҳосилни тезда қабул қилишга пахта заводи ва унинг жойлардаги пунктлари олдиндан тайёргарлик кўрдилар. Пахта сақлайдиган қўшимча майдонлар қурилди. Ғарамлайдиган транспортерлар ремонт қилинди.

Митингда Янгийўл пахта заводи директори Д. Исҳоқов, Ёғ комбинатидан А. Запара, Ҳ. Турсунқулов номли колхоз раиси Ў. Жўраевлар ҳам сўзга чиқдилар. улар ҳар бир хўжаликда теримчилар учун шарт-шароитлар яратиш, илғорларни рағбатлантириш, ҳар беш кунда мусобақа шартларининг бажарилишини якунлаш тўғрисида гапирдилар.

Ҳозир далаларда уруғлик пахта қўлда териляпти. Шу билан бирга машиналар терадиган майдонлар тайёрланмоқда. Бешта самолет ва 36 та машина аппарати ғўза баргларини дефолиация қиляпти. Яқин кунлар ичида теримчилар сафига дала гвардиячилари — механизаторлар ҳам қўшилади. 228 «зангори кема» теримга тушади. Улар икки сменада ишлаб, суръатга суръат қўшади.

Митинг қатнашчилари теримни жадаллаштириб сентябрь ойи ичида йиллик планнинг 63 проценти миқдорида пахта топширишга аҳд қилдилар.

М. ҒОЗИЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

«ОҚ ОЛТИН» карвонлари... Эрта кўкламдан бери қилинган фидокорона меҳнатнинг самараси бу! Область районларида шу кунларда пахта тайёрлаш пунктларига кетма-кет ана шундай карвонлар келиб турипти. Суратда: Янгийўл пахта заводига уруғлик пахта юкланган биринчи карвон кириб келмоқда.
А. Мальцев фотоси.

ИЛҒОРЛАРГА БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети областлар, районлар, колхозлар ва совхозлар ўртасида давлатга сабзавот-полиз маҳсулотлари, картошка, хўл мева ва узум сотиш юзасидан ўтказилаётган социалистик мусобақанинг 1974 йил 1 сентябргача бўлган якунларини қараб чиқдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Андижон областига берилди. Байроқ Фарғона областидан олиб берилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Қашқадарё областининг Яккабоғ районига берилди. Байроқ Сурхондарё областининг Шеробод районидан олиб берилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Тошкент область Бўстонлиқ районидаги **Жданов** номли колхозга берилди (колхоз правлениесининг раиси ўртоқ **Абдуҳолиқов**, партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Абдуллаев**, бош агрономи ўртоқ **Қурбонов**). Бу колхоз август ойида давлатга ассортимент билан 2265 тонна ёки йиллик планнинг 60,5 проценти миқдорида, сабзавот сотиш планини 105 процент, картошка сотиш планини 49,7 процент, хўл мева сотиш планини 134 процент қилиб бажарган. Кўчма Қизил байроқ Тошкент область Калинин районидаги «Москва» колхозидан олиб берилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Наманган область Косонсой районидаги **«Косонсой»** совхозига берилди. Байроқ Андижон область Андижон районидаги Охунбобоев номли совхоздан олиб берилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи Самарқанд область Самарқанд районидаги **«Овошчевиноградний»** совхозига берилди. Байроқ Қашқадарё область Китоб районидаги «Китоб» совхозидан олиб берилади.

* * *

1974 йил 5 сентябргача давлатга маккажўхори дони топшириш юзасидан районлар, совхозлар ва колхозлар ўртасидаги социалистик мусобақа якунларини қараб чиқиб, область партия комитети, область ижроия комитети, область касаба союзлари Совети ва область комсомол комитети қарор қилади.

Область партия комитети, область ижроия комитети, область касаба союзлари Совети ва область комсомол комитетнинг кўчма Қизил байроғи Ўрта **Чирчиқ районига** (район партия комитетининг биринчи секретари **С. Аҳмедов**, район ижроия комитетининг раиси **А. Шосолиҳов**, қишлоқ хўжалик ишчи ва хизматчилари район касаба союзи комитети раиси **В. Пак**, район комсомол комитетининг секретари **Ю. Оймурзаев** ўртоқлар) берилсин. Бу район маккажўхори ўриш планини 86,5 процент бажарган 5870 тонна маккажўхори дони тайёрлаган, давлатга дон сотиш планини 171,3 процент бажарган. Беш кунда маккажўхори ўришда 31,2, давлатга дон топширишда 69 процент ўсишни таъминлаган. Район бўйича ҳар гектар ердан ўрта ҳисобда 71,4 центнердан маккажўхори дони олган.

Байроқ Оққўрғон районидан олиб берилади.

Область партия комитети, область ижроия комитети, область касаба союзлари Совети ва область комсомол комитетининг кўчма Қизил байроғи Оққўрғон районидаги **Султон Сегизбоев** номли совхозга (директори **Т. Исломов**, партия ташкилотининг секретари **С. Чегабоев**, ишчилар комитетининг раиси **З. Осмонова**, комсомол комитетининг секретари **Х. Хўжанов** ўртоқлар) берилсин. Бу совхоз маккажўхори ўриш планини 100 процент бажарган, 605 тонна дон тайёрлаган. Беш куникда маккажўхори ўришда 50 процент ўсишга эришган. Давлатга дон сотиш халқ хўжалик планини 135 процент бажарган. Ҳар гектар ердан ўрта ҳисобда 101,3 центнердан дон олган.

Байроқ «Оққўрғон» совхозидан олиб берилади.

Область партия комитети, область ижроия комитети, область касаба союзлари Совети ва область комсомол комитетининг кўчма Қизил байроғи Қуйи Чирчиқ районидаги **Свердлов** номли колхозга (раиси **И. Юнусов**, партия ташкилотининг секретари **К. Бойботиров**, ишчилар комитетининг раиси **Н. Ли**, комсомол комитетининг секретари **Х. Аҳмедов** ўртоқлар) берилсин. Бу колхоз маккажўхори ўришни 100 процент бажариб, 841 тонна дон тайёрлаган. Давлатга дон сотиш халқ хўжалик планини 101 процент бажарган. Ҳар гектар ердан 95,4 центнердан дон олган.

Байроқ Оққўрғон районидаги Навоий номли колхоздан олиб берилади.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

(Боши 1-бетда).

СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги ҳузурида қайси идорага бўйсунишдан қатъий назар, махсус ўрта ўқув юртларини текшириб туриш учун давлат инспекцияси ташкил этилади. Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги иштирокида иттифоқдош республикалар олий ва ўрта махсус таълими министрликлари (халқ маорифи министрликлари) ҳузурида махсус ўрта ўқув юртлари республика инспекцияларини тузиш тўғрисидаги масалани ҳам қараб чиқиш топширилди.

Махсус ўрта маълумотга эга бўлган мутахассислардан халқ хўжалигида кенгроқ фойдаланиш мақсадида иттифоқдош республикалар Министрлар Советларига, СССР Министрликлари ва идораларига СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги, СССР Министрлар Советининг Меҳнат ва иш ҳақи масалалари билан шуғулланувчи Давлат Комитети, СССР Министрлар Советининг Ҳунар-техника таълими Давлат Комитети ва ВЦСПС билан келишиб, тегишли тармоқларда махсус ўрта маълумотли мутахассисларнинг функциясини белгилаш ва махсус ўрта маълумот талаб қиладиган касблар ҳамда лавозимлар рўйхатини тасдиқлаш топширилди. Иттифоқдош республикалар Министрлар Советларига ҳамда СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлигига олий ўқув юртларининг инженерлик-педагогика факультетларида махсус ўрта ўқув юртлари учун инженер-педагоглар тайёрлашни ташкил этиш; олий ўқув юртлари ҳузурида махсус ўрта ўқув юртлари ўқитувчилари малакасини ошириш факультетлари тармоғини кенгайтириш топширилди.

Ўрта махсус ўқув юртларининг ўқитувчиларини илғор корхоналарга тегишли соҳанинг ташкилотларига уч ойгача муддат билан стажировкага юбориш мақбул деб топилди. Ишдан ажратилган ҳолда олий ўқув юртлари ҳузуридаги ўқитувчилар малакасини ошириш факультетларига, шунингдек корхона ва ташкилотларга стажировкага юборилувчи ўрта махсус ўқув юртлари ўқитувчиларини моддий жиҳатдан таъминлаш шарт-шароитлари кўзда тутилди. Ўрта махсус ўқув юртларининг ўқитувчилари ва раҳбар ходимларини 5 йилда камида бир марта мунтазам равишда аттестациядан ўтказиб туриш жорий этилади.

Иттифоқдош республикалар Министрлар Советларига, СССРнинг министрликлари ва идораларига ўрта махсус ўқув юртларининг ўқув ишлаб чиқариш базаларини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлашни таъминлашлари, янги ўқув корпуслари, устахоналар, ўқувчилар учун ётоқхоналар ва ошхоналар қуриш ва ишлаб турганларини кенгайтиришни таъминлаш таклиф этилди.

СССР Министрлар Советининг нашриётлар, полиграфия ва китоб савдоси ишлари Давлат Комитетига СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги билан биргаликда ўқувчилар учун юқори сифатли стабил дарсликлар ва ўқув қуроллари ҳамда ўқитувчилар учун методик қўлланмалар яратиш чораларини кўриш; СССР Фанлар академияси, СССР Педагогика Фанлари академияси олимларини, олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг етакчи муаллимларини, шунингдек халқ хўжалиги мутахассисларини шундай дарсликлар ва ўқиш қуроллари яратишга кенгроқ жалб этиш; махсус ўрта ўқув юртлари учун энг яхши дарсликлар яратиш конкурсларини вақт-вақти билан ўтказиб туриш таклиф этилди.

ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитети, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг ўрта махсус ўқув юртлари ўқувчиларини коммунистик руҳда тарбиялаш борасида касаба союз ва комсомол ташкилотлари ишларининг мазмуни, шакли ва методларини янада такомиллаштиришни таъминлашга, бўлғуси мутахассисларда мустақил ташкилотчилик ва ижтимоий сиёсий иш малакаларини активроқ камол топдиришга, уларни ижтимоий фойдали меҳнатда қатнашишга жалб этишга, маданий оммавий ва спорт ишларининг кенг кўламда ривожланишини таъминлашга, ўқув юртлари ўқувчилари ва ходимларининг уй-жой-маиший шароитлари, умумий овқатланиши ва медицина хизмати яхшиланиши тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилишга даъват этилгандирлар.

СССР Маданият министрлиги, СССР Министрлар Советининг Кинематография Давлат Комитети, СССР Министрлар Советининг телевидение ва радио эшиттириш Давлат Комитети, СССР Ёзувчилар союзи, СССР Композиторлари союзи ва СССР Рассомлар союзи, СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги билан биргаликда ижодий ташкилотлар билан техникумлар ва билим юртларининг алоқаларини мустаҳкамласинлар, ижодий ходимларни ўрта махсус ўқув юртлари ўқувчиларини ватанпарварлик, интернационализм руҳида, ахлоқий ва эстетик жиҳатдан тарбиялашга қатнашишга активроқ жалб этсинлар, ўқувчиларнинг бадиий ҳаваскорлиги ва техника ижодиётини кенгроқ ривожлантирсинлар.

СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги, министрликлар ва идоралар кечки ва сиртқи таълим формалари бўйича мутахассислар тайёрлаш сифатини янада ошириш юзасидан зарур чораларни кўрсинлар.

Ўрта махсус ўқув юртларининг стипендия олувчи ўқувчилари ишчи сифатида ишлаб чиқариш практикасидан ўтаётган пайтларида ишлаб чиқаришда иш ҳақи олиш-олмасликларидан қатъий назар уларга стипендия тўлаш кўзда тутилади.

Ўрта махсус ўқув юртларининг педагогика советларига ҳамма предметлар бўйича аъло ва яхши баҳолар олган ва диплом лойиҳасини ёқлаган ёки давлат имтиҳонларини шундай баҳоларга топширган битирувчиларга (кундузги бўлимларни битирувчиларнинг 10 процентига қадар) бевосита ўрта махсус ўқув юртини битиргач тегишли мутахассислик бўйича кундузги олий ўқув юртларига белгланган тартибда киришларига рухсат бериш ҳуқуқи берилди. Бунда уларни одатда айрим группаларда ва қисқартирилган (ўқитиш муддатини кўпи билан 1 йилдан оширмай қисқартган ҳолда) ўқитишни ташкил этиш назарда тутилади.

СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги ҳузуридаги олий мактаб проблемалари илмий-тадқиқот институтига ҳамда СССР Педагогика Фанлари академиясига ўрта махсус таълим проблемаларини ишлаб чиқиш топширилди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети ўрта махсус таълим системасини янада такомиллаштиришни, мутахассислар тайёрлаш сифатини яхшилашни, муҳим сиёсий ва социал-иқтисодий вазифа деб ҳисоблайдилар ва партия, совет, хўжалик, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, министрликлар ва идоралар, ўқув юртларининг коллективлари КПСС XXIV съездининг ўрта махсус таълимни ривожлантириш соҳасидаги қарорларидан келиб чиқувчи вазифаларнинг муваффақиятли бажарилишини таъминлайдилар, деб ишонч билдирадилар.

БУЮК МУНАЖЖИМ МЕРИДИАНИ

ЕН ДАФТАР БИЛАН САФАРДА

Бунақанги иссиқда Китобга бориш унча хуш келмайди, лекин нима ҳам қила оласиз—қуёш қиздиргандан-қиздириб бормоқда, унинг яқин кунларда тафти тушишини кутиш амри-маҳол. Нима бўлганда ҳам Ер қутбларининг силжиши кузатиладиган жойга жўнаб кетиш керак эди.

Темурийлар қўйилган Гўримир мақбарасининг соя-салқини кеч қурунданоқ бизни йўлга отлантирди. Бу ерга номи астрономия тарихига Жордано Бруно ва Коперник билан баравар кирган, илм-фан захматкаши, боши чўрт кесилган киши олиб кирилганига беш юз йилдан ошади. Лекин мусулмон жаҳолатпарастлари илм даҳосини соғонанинг оғир қопқоғи остига бекитолмадилар. «Шарқ билан Ғарбнинг даҳшати» қўйилган нефрит соғона ёнида ётувчи кўпни кўрган унсиз мармар тахта бу ерга кирувчи ҳамма кишиларга: Темурнинг набираси Улуғбекнинг шуҳрати бобосининг шуҳратидан ўзиб кетди, дегандек бўлади. Замонлар ўтиши билан унинг номи тошдан ўчиб кетганида ҳам, лекин у ўрганган юлдузларда мангу қолаверади.

Биз сафарни Гўримир мақбарасидан бежиз бошлаганимиз йўқ. СССРда ягона Китоб халқаро кенглик станцияси Улуғбек номида. Самарқанддан Китобгача Қоратоғдан Помир сари ўтувчи 70 километрлар чамаси жазирама тик йўлни босиш керак.

Тахта Қарача довони сари тобора баландлаб бораяпмиз. Мармар ва гранит харсанглар тор йўлни шафқат қилиб, ўз кўксида ушлаб тургандек туюлади: истаса йўлга тош ёғдириши мумкин. Дов-дарахтсиз тақир ерлар, тумшайган жарликларда бирон жонзот йўқдек туюлади. Лекин сал нарида кўтарилган тўфонда бир нарса қимирлагандек, ўша жойдан моторнинг зўриққан овози ҳайдаган бургут истар-истамас парвоз қилди.

Икки минг метр баландликда қулоқ шангиллади. Биз билан бирга жазирама ҳам бу ерга кўтарилди, тепамизда эса биллурдек мусаффо кўм-кўк осмон. Астрономларнинг Китобда жойлашганликлари бежиз бўлмаса керак: уларга тунда само юлдузлари чарақлаб кўринадиган шундай мусаффо осмон керакда, ахир.

Ниҳоят йўл пастлай бошлади, бизни кўм-кўк водийга олиб тушгунча анча айланди. Бир ёқда полиз. Бир ёқда ранг-баранг кийимдаги кишилар «оқ олтин» теришаяпти. Йўл тоғдан тушгач, қаддини ростлагандек, тўғриланди. Бурилиш ишорасини излаб термуламиз. Шу ернинг аллақаерида, Қашқадарё водийсида кенглик станцияси бўлиши керак.

Станция етти гектарлар чамаси келадиган катта бир парк боғрида жойлашган. Унинг ёнида артезиан қудуқ вишкаси қад кўтарган. Қудуқ ёнидаги шинам бир уйда паст бўйли, юзлари офтобдан қорайган шакарсухан киши Александр Михайлович Калмиков яшайди ва ишлайди. Фақат маҳаллий аҳолигина шу тахлитда қорайган бўлиши мумкин. Бу кишини ҳатто биз кўк чой ичиб чанқоғимизни бостирган йўл ёқасидаги кичик бир чойхонадагилар ҳам билганликларига қараб: «У ҳамиша ҳамрўз шу ерда, шу ерда ўсиб-улғайган киши», деб ўйлаш мумкин эди. Аммо, бундан аввал Калмиков Украинада яшаган, фашистлар асоратининг мудҳиш дамларини бошдан кечирган киши. Уни бу ерга бундан 20 йил аввал юлдузлар ишқи бошлаб келган.

Қўлидан саррочлик ва этикдўзлик келадиган астроном. Машаққатли ҳаётида кўп нарсаларни ўрганган одам. Физика-математика фанлари кандидати Калмиков, эҳтимол, ҳозир ҳам ҳар қандай туфлини тайёрлаб, қолиплаб ташлай олар. Лекин бундай ишларга унинг вақти йўқ-да. Бутун хўжалик ташвишлари бошига тушган ҳолда директор ва айни маҳалда олим бўлиш қийин. Лекин у ташвишларини сал-палгина эслатади, аммо юлдузлар тўғрисида берилиб гапиради.

У бизни кенглик станцияси учун атайлаб ясалган ва ўз «класси» бўйича жаҳонда энг катта зенит телескоплардан бири ёнига олиб боради. Тунда биз шу телескоп орқали юлдузларга қараб турамиз, кўп нарсаларни шу юлдузларга қараб ўлчаймиз. Калмиков айни эртага бир ҳафталик кузатув маълумотларини Париждаги халқаро вақт бюросига юбормоғи лозим. Лекин осмонни тўсатдан булут қоплаб олса (бу жойларда бунақа ҳоллар камдан-кам бўлади), Калмиков Франция пойтахтига ҳеч нарса ёзилмаган оқ қоғоз юборади. Бу эса Китобда ҳеч нарса рўй бермаганлигини, ҳаво бузуқ эканлигини билдиради.

...Астрономлар ўтган асрнинг ўрталарида географик координатлар кўчиб юришини қўққисдан пайқаб қолдилар. Улар бу ҳодисани: асбобларнинг мукаммал эмаслиги билан, кузатувчиларнинг хатоси билан тушунтиришга уриниб кўрдилар. Петербурглик математик Леонард Эйлер эса олинмагунича шундай қилинаверди. Эйлер Ер қутбларининг ҳаракат қилиш мумкинлигини, бинобарин географик координатлар ўзгариши мумкинлигини XVIII асрдаёқ айтиб берган эди.

Мана шу фикрни тасдиқлаш учун кенглик ўзгаришларини Ер куррасининг узунлик бўйича бир-биридан 180 градус масофада жойлашган икки нуқтасида—Берлинда ва Гавай оролларида кузатишга қарор қилдилар. Модамики, қутблар ҳаракат қиладиган бўлса, Берлин кенглигининг катталашуви Гавай оролларидаги Гонолулу шаҳри кенглигининг кичрайишига баравар келиши керак эди. Шундай бўлиб ҳам чиқди.

Қутбларнинг ҳаракатини назарда тутиб, астрономик кузатишларни тўғрилаш иши қолди. Дунёнинг кўпгина обсерваторияларида шундай тадқиқотлар ўтказила бошлади. Лекин бу мақсадда турли методлардан, ҳар хил асбоблардан фойдаланилди. Бундан ташқари ҳар бир обсерватория тепасида турли юлдуз пюрларди.

1898 йилда халқаро кенглик хизмати пайдо бўлди. Ҳозирги вақтда АҚШдаги икки обсерватория, Италия ва Японияда биттадан обсерватория ва Китоб обсерваторияси шу хизмат составига киради. Мана шу обсерваторияларнинг ҳаммаси 39 градус 8 минут параллелда туради ва бир программа бўйича кузатишлар олиб боради. Осмон экваторининг вазиятини бешта станция баайни қайд этиб беради.

— Шу станцияларнинг ҳар бири ўз кузатиш натижаларини Париждан ташқари ҳар ой қутблар ҳаракати халқаро бюросига ҳам юбориб туради (ҳозир шу бюро Японияда жойлашган),— деди Калмиков.— У ерда олинган материаллар ишлаб чиқилади. Юлдузларни кузатишдан жойларнинг кенглиги аниқланади, кенгликларнинг ўзгаришларига қараб Ер шимолий қутби ҳаракатининг чизиғи ҳосил қилинади. Бюро узил-кесил натижаларни махсус китоб қилиб нашр этади ва ундан дунёдаги турли муассасалар фойдаланади.

Узоқдаги кичик Китобни бутун планетадаги астрономлар биладилар. Қутб ҳаракати халқаро бюросининг директори, таниқли япон олими Сигеру Ями бундай деди: «Мен Китобдаги Улуғбек номли халқаро кенглик станциясида бўлишни кўпдан бери орзу қилардим. Ниҳоят, орзуим ушалди. Бу ердаги яхши ускуналарни кўришдан бахтиёрман. Станцияда ёш мутахассислар қандай тайёрланаётганлиги менга маъқул бўлди».

Шу диёрда, шу осмон остида Улуғбек ўзининг машҳур юлдуз жадвалларини тузган ва уларда XV аср учун ҳайратда қоларли даражада аниқлик билан 1018 юлдуз координатларини аниқлаб берган эди. Координатлар шу қадар аниқ эдики, тузилган жадвалларнинг ҳақиқийлигига ва буюк мунажжим яшаган-яшамаганлигига баъзи олимларда ҳатто шубҳа пайдо бўлди. Улуғбек асарларига қизиқиш шу қадар катта эдики, бу жадваллар XVII асрдан бошлаб Англия, Франция ва Америкада неча мартадан босилиб чиқди. Улуғбекка бағишланган мақолалардан бирида мана бундай сатрларга кўзимиз тушди: «Улуғбек расадхонасининг ходимлари бажарган ишларнинг аниқлигидан улар ҳисоблаб чиқарган юлдуз йилининг давомати ҳам далолат беради. Улуғбекнинг маълумотларига кўра юлдуз йили 365 кун 6 соат 10 минут 8 секундга баравар, юлдуз йилининг ҳақиқий давомати эса, 365 кун 6 соат 9 минут 10 секундни ташкил этади. Шундай қилиб, Улуғбек йўл қўйган хатолик 1 минутдан оз эканлигини кўрамиз».

Бинобарин, жаҳондаги катта-катта астрономлар анжуманини тасвирловчи қадимги гравюралардан бирида Улуғбек энг фахрли ўринда-астрономия илоҳаси Хуранянинг ўнг қўлида ўтирганлиги бежиз эмас.

...Эрталаб биз яна Тахта Қарача довонига кўтариламиз. Кенглик станциясининг кашшофлари оғир йигирманчи йилларда мана шу довондан ошган эдилар. Улар йўлсизликдан қийналишар, безгакдан азоб чекишарди. Ўша йилларда профессор Нефедьевнинг Китоб сари босган машаққатли йўлини эслар экансиз (Нефедьевнинг умри бевақт узилганди), бу ерда тош йўл қуриш учун нақадар куч-ғайрат кўрсатилганлигини тушунасиз. Бир вақтлар Улуғбекнинг машҳур расадхонаси турган ўттиз тўққизинчи параллелда ётувчи унумдор водийнинг эҳсонларини ортган оғир юк машиналари шу йўлдан куну-тун қатнаб турибди.

Ўттиз поғонани босиб тушсангиз деворига тош терилган нимқоронғу ва салқин 10 метрлик чуқурликда бўласиз. Шу жойдан меридиан бўйлаб аниқ мўлжал олиб қўйилган улкан Улуғбек секстанти Қуёш сари кўтарилади. Секстант мармар билан мисдан ишланган, унинг радиуси қирқ метрдан зиёд, бўйи эса, Истамбулдаги машҳур Ая-София ибодатхонасининг бўйига баравар келади.

XVII—XVIII аср адабий манбалари шундан далолат беради. Астрономия фани ўша замонда бошқа яна шундай асбоб бўлганлигини билмайди. Қуёш, Ой ва планеталар мана шу асбоб ёрдами билан кузатилган бўлиши керак.

Расадхонага тушаверишдан бир неча қадам нарида археолог В. Л. Вяткин қабри бор. Биз Улуғбек расадхонасини қазиб очган шу кишига ранго-ранг гуллар келтирдик.

Н. ГЛАДКОВ,
В. ЧЕРТКОВ
(«ПРАВДА»нинг махсус мухбирлари).
Ўзбекистон ССР.
(5 сентябрь).

ЯНГИ МУВАФФАҚИЯТЛАР САРИ

Биринчи қўнғироқ! Биринчи дарс! Билимга чанқоқ ёшларимиз, фарзандларини илм-фан даргоҳларига кузатган ота-оналар — ҳамма-ҳаммамиз учун катта қувонч ва ҳаяжон бахш этган бу кун чинакам катта байрамга айланиб кетди. Куни кеча минг-минглаб мактаблар, техникум ва институтлар бағри узра янги ўқув йилининг биринчи қўнғироғи баралла жаранглаб эшитилди.

Янги ўқув йили тўққизинчи беш йилликнинг белгиловчи йили умумхалқ мусобақаси авж олдирилаётган бир вақтда бошланганлиги билан мароқли ва масъулиятлидир. Буни чуқур ҳис қилган мактаб педагогик коллективлари, институт профессор-ўқитувчилари юбилей ўқув йилини уюшқоқлик билан бошлаш тараддудини кўрдилар, таълим-тарбия соҳасида янада яхши натижаларни қўлга киритиш тадбирларини белгилаб олдилар.

Бир вақтлар севимли адиб А. П. Чехов, Россияга халқни тарбиялашга даъват этилган яхши, ақлли, билимдон ўқитувчилар керак, деб зиёкорлар касбини улуғлаган эди. Совет ҳокимияти йилларида ёш авлод мураббийларининг катта армияси етишиб чиқди. Ўтган ўқув йилининг ўзида серқуёш республикамизда етти мингдан зиёд умумий таълим мактабида машғулотлар олиб борилди. Уларда уч миллион 400 мингга яқин ўғил-қиз таҳсил кўрди, 40 та олий ва 173 та ўрта махсус ўқув юртларида 400 мингдан ортиқ йигит-қиз илм-фан асосларини ўрганди.

Бу йил областимиз мактабларида сентябрга қатор совғалар ҳозирланди. Янгидан 11 та ҳашаматли билим ўчоғи ишга тушди. Улар 11 мингдан ортиқ ўқувчини ўз бағрига олди. Булар Оққўрғон районидаги Султон Сегизбоев номли совхозда, Ўрта Чирчиқ районидаги Туябўғиз посёлкасида, Янгийўл районидаги Фрунзе номли колхозда, «Бўка» совхозида, Чирчиқ районидаги «Северний маяк» колхозида ва бошқа жойларда қад кўтарган билим ўчоқларидир. Умуман, областимиз мактабларида янги ўқув йилига катта тайёргарлик ишлари олиб борилди. 15 августдаёқ ҳамма мактаблар биринчи қўнғироққа тахт қилиб қўйилди.

Олий ўқув юртлари сафига яна бир даргоҳ — Тошкент Давлат Маданият институти қўшилди. Бу, бадиий таълимни ривожлантириш тўғрисида Коммунистик партия ва Совет ҳукумати қилаётган ғамхўрликнинг ёрқин ифодасидир.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Ёшларни умумий ўрта таълимга ўтказишни туғаллаш ва умумий таълим мактабларини янада ривожлантириш тўғрисида»ги қарори партиямиз XXIV съезди томонидан маориф соҳасида қўйилган вазифаларни амалга оширишнинг аниқ программаси бўлди. 1975 йилга бориб умумий ўрта таълимга тўла ўтилади. Бу эса, жойларда таълим-тарбия жараёнини янада такомиллаштириш, ўқитиш сифатини яхшилаш, ёшларни меҳнатга мунтазам тайёрлаш, мактабларнинг ўқув-моддий базасини тағин ҳам мустаҳкамлаш каби ишларни амалга оширишни тақозо қилади.

Бу, халқ маорифи органларининг, педагогик коллективларининг партия, совет, касаба союз, комсомол ва оталиқ ташкилотларининг ҳамкорлигида бажариладиган давлат аҳамиятига эга бўлган муҳим жанговар ишдир.

Ҳақиқатан ҳам мактаб-маориф соҳасида ҳали амалга оширилиши зарур бўлган хилма-хил ва ғоятда мураккаб вазифалар турибди. Область маориф ходимларининг яқинда бўлган кенгашида бу вазифалар яна бир бор кўрсатиб ўтилди.

Рўйи-рост айтиш керакки, айрим мактабларда, билим юртларида таълим сифати, ўқувчилар билан олиб борилаётган тарбиявий ишлар ҳали талаблар даражасида эмас. Қатор билим ўчоқларининг ўқув-моддий базаларида кўпгина етишмовчиликлар бор.

Ўқитадиган, тарбиялайдиган даргоҳнинг бутун иши, педагогик фаолияти чуқур ғоявийлик билан суғорилган бўлиши лозим. Ёш авлодда коммунизм кишисига хос фазилатларни таркиб топтириб бориш таълим-тарбия ишининг ажралмас қисмидир. Бинобарин, билим ўчоқлари ўз қучоғидан саводли, эътиқоди, ишчан, коммунизм иши учун садоқатли ёшларни етиштириб чиқариши лозим. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XV пленумида алоҳида кўрсатиб ўтилганидек, ўқувчиларни ва студент ёшларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тубдан яхшилаш ғоят муҳим ишдир. Таълим-тарбия ишининг бутун жараёни ҳар бир ўқувчи ва студентда материалистик дунёқарашни, коммунистик эътиқодни шакллантиришга ёрдам берсин, уларда меҳнатни севиш ҳис-туйғусини сингдирсин.

Республикамиз мактабларида ва олий ўқув юртларида бу йил — юбилей ўқув йили деб эълон қилинди. Ҳа, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг ярим асрлик тўйи нишонланадиган шу қутлуғ йил ўқув юртлари педагогик коллективлари учун маҳорат ва илғор тажрибаларни оммалаштириш йили бўлади.

Ёшларни ўқитишга даъват этилган зиёлиларимиз ғайрат-ташаббус билан ишлаб. таълим-тарбияда қатор ютуқларни қўлга киритадилар, шонли юбилейни ёруғ юз билан кутиб оладилар.

А. АЛИЕВ.

ТОШКЕНТДА ЯНГИ КЎПРИК

6 сентябрда Ўзбекистон пойтахтида янги қурилган кўприк устидан қатнов бошланди. Кўприк Бўзсув канали устидан қурилган, республика пойтахтидаги иккита катта уй-жой массиви—Чиланзор билан Октябрь массивини бир-бирига туташтиради. Энди бу иккала массив ўртасидаги масофа бир неча баробар қисқарди.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг олтин юбилейи арафасида қурилган бу катта кўприк, мураккаб инженерлик иншоотидир. Бу ерда Бўзсув 23 метр чуқурликда оқади. Мана шундай баландликда қурилган кўприкнинг 5 пролёти 150 метрга етади. У икки томонга қараб иккитадан автомобилни ўтказа олади. Яқин келажакда бу кўприк орқали троллейбус линияси ўтказилади, деди Тошкент шаҳар Ижроия Комитети ободонлаштириш бош бошқармасининг бош инженери А. П. Матвиенко.

Фарҳод кўчаси охирида жойлашган бу кўприкни СССР транспорт қурилиши министрлиги 7 трестининг 13-отряди қурди. 13-отряд коллективи илгари Луначарский кўчасида қўш қават катта йўлни барпо этиб, пойтахт аҳолисига яхши танилган эди. Отряд поездлар қатновини тўхтатмай, янги темирйўл кўпригини ва бошқа бир қанча йирик иншоотлар қурди.

Юбилей объекти қуриб битказилганлиги ва янги кўприк устидан қатнов бошланганлиги муносабати билан бинокорлар митинги бўлиб ўтди. Митингда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари М. Т. Турсунов ва шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. А. Хўжаев иштирок этдилар.

ЧЕТ ЭЛ ХАБАРЛАРИ

ГДР БИЛАН АҚШ ЎРТАСИДА ДИПЛОМАТИЯ МУНОСАБАТЛАРИ ЎРНАТИЛДИ

БЕРЛИН. (ТАСС). Германия Демократик Республикаси билан Америка Қўшма Штатлари ҳукуматлари элчихона даражасида дипломатия муносабатлари ўрнатишга қарор қилдилар, дейилади АДН агентлигининг бу ерда эълон қилган хабарида. Мазкур хабарда, жумладан, ана шундай қарорга келинмасдан олдин Вашингтонда шу йил 15 июлдан 26 июлгача ГДР билан АҚШ ўртасида музокаралар олиб борилганлиги уқтириб ўтилади. Бу музокаралар самимий вазиятда ўтди, дейилади ҳужжатда.

Ҳар иккала томон музокаралар чоғида келажакда ҳар иккала давлат ўртасида муносабатларни ривожлантириш тўғрисида фикрлашиб олдилар. Консуллик битимлари кучга киргунча ГДР билан АҚШ ўртасидаги консуллик муносабатлари умуман консуллик муносабатлари учун амалдаги халқаро ҳуқуқ асосида амалга оширилади, деб келишиб олинди. Ҳар икки томон жуда яқин орада даъволарни ва ҳал этилмаган молиявий масалаларни ҳал этиш юзасидан музокараларни бошлашга розилик бердилар.

ГДР Давлат Кенгашининг раиси В. Штоф Р. Зиберни ГДРнинг АҚШдаги фавқулодда ва мухтор элчиси қилиб тайинлади.

ЭНГ ЧАҚҚОН ПОЧТАЛЬОН

БЕЛГРАД. 5 сентябрь. (ТАСС). Почтальонлар ва газета тарқатувчиларнинг Риека шаҳрида бўлиб ўтган Умумюгославия мусобақаларида Нови-Сад шаҳрининг фуқароси Славко Бабич Югославиянинг энг чаққон почтальони деб топилди. У 12 километрли масофани 1 соат 2 минут ва 4 секундда босиб ўтди. Югославиянинг янги чемпиони ва мусобақаларнинг яна тўртта ғолиби почтальонларнинг Руминияда бўладиган Европа кроссида қатнашиш ҳуқуқини олдилар.

ИҒВОГАРЛИК ДАВОМ ЭТМОҚДА

НЬЮ-ЙОРК, 6 сентябрь. (ТАСС). Исроил яна Яқин Шарқда кескинликни авж олдирмоқда. БМТ кузатувчиларининг маълумотларига кўра, 26 августдан 4 сентябргача Исроил ҳарбийлари Ливан территориясига пулемёт, минамёт ва тўплардан 40 мартадан зиёд ўқ узган. Исроил ҳарбий самолётлари шу мамлакатнинг осмонига 30 мартага яқин бостириб кирганлиги қайд этилган. Исроилнинг қуролли патруллари Марвахин қишлоғи районида демократция чизиғини уч марта кесиб ўтганлар. 3 сентябрда Исроилнинг 16 солдати Стайшийе қишлоғи яқинида Ливанга бостириб кириб, йўлда кетаётган бир неча автомашинани тинтув қилганлар, машиналардан биридаги почтани тортиб олганлар, ҳамда Ад-даир қишлоғининг бир неча фуқаросини зўравонлик билан ушлаб олиб, минамёт ўти муҳофазасида чекинганлар.

Тель-Авивнинг Сурияга қарши иғвогарликлари ҳам тўхтамаётир. Шу мамлакатнинг БМТ ҳузуридаги доимий вакили Х. Ал-Килонийнинг маълум қилишича, 22 августда Исроил патрули ажралиш зонасида ўз далаларида ишлаётган суриялик деҳқонларга қарата ўт очган.

ҚИТЪАЛАРДАН ДАРАКЛАР

◆ ЛЕЙПЦИГ. Социалистик Германия давлати ташкил топган даврдан буён ўтган 25 йил мобайнида ГДРнинг ташқи савдо ҳажми 20 баравар кўпайди. Хусусан Германия Демократик Республикасининг Совет Иттифоқи ва бошқа қардош мамлакатлар билан савдо ҳамда иқтисодий алоқалари тез ривожланиб бормоқда. ГДРнинг СССР билан товар айирбошлаши бу йил 20 миллиард маркага етади. Бу ерда Лейпциг халқаро ярмаркаси муносабати билан ташкил этилган матбуот конференциясида шу ҳақда гапирилди.

◆ ПАРИЖ. Бу ерда сув ресурслари проблемалари бўйича ЮНЕСКОнинг ташаббуси билан ўтаётган халқаро конференция иштирокчилари Жанубий Африка Республикаси делегациясини конференция ишида қатнаштирмасликка қарор қилдилар. Конференция иштирокчилари ўзларининг бу қарорларида ЮНЕСКО бош конференциясининг тавсияларига амал қилдилар. Бу тавсияларга кўра, Жанубий Африка Республикаси ҳукумати мамлакатнинг туб аҳолисига нисбатан ирқий камситиш сиёсатини ўтказар экан мазкур халқаро ташкилот фаолиятида у иштирок эта олмайди.

◆ АФИНА. Грецияда газеталар, журналлар ва бошқа даврий нашрлар ўрта ҳисобда 30 процент қимматлашди. Газета эгалари бунга чет эллардан сотиб олинаётган қоғоз нархи ортаётганлигини баҳона қилиб кўрсатмоқдалар.

◆ ВЕНА. Австрия меҳнаткашлари ўз иш ҳақларининг анчагина қисмини солиққа тўламоқдалар. Хусусан, кам ҳақ оладиган ишчилар билан хизматчиларнинг аҳволи оғир. «Винер цайтунг» газетасининг кўрсатишича, улар олаётган иш ҳақининг 29 проценти солиқларга тўланмоқда. Газетанинг таъкидлашича, Австрия Ғарбий Европа мамлакатлари орасида аҳолига солиқ солиш жиҳатидан етакчи ўринлардан бирини эгаллаб турибди.

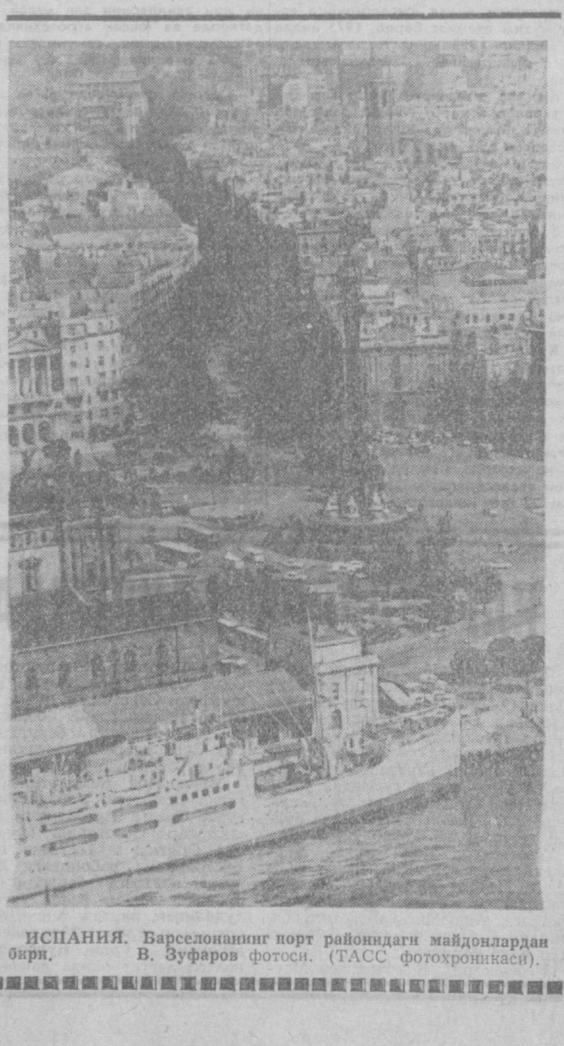

ИСПАНИЯ. Барселонанинг порт районидаги майдонлардан бири. В. Зуфаров фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

9 СЕНТЯБРЬ — БОЛГАРИЯДА СОЦИАЛИСТИК РЕВОЛЮЦИЯ ҒАЛАБАСИНИНГ 30 ЙИЛЛИГИ

ГУЛЛА, ЯШНА, ҚАРДОШ БОЛГАРИЯ!

ЗАФАРЛИ ЙИЛЛАР

Иван ПОПОВ,
Болгария Коммунистик пар тияси Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзоси, Болгария Халқ Республикаси Министрлар Совети Раисининг ўринбо сари.

БУ йиллар ўз тарихида шонли даврни — социалистик жамият қуришни бошлаган озод халқнинг қаҳрамонона ва шижоаткорона меҳнати йиллари бўлди. Бутун бир давлат муваффақиятларини биринчи галда экономика соҳасидаги ютуқлар билан ўлчаш одат бўлиб қолган. Болгария Халқ Республикаси 30 йил ичида оддий деҳқончиликдан иборат қолоқ қишлоқ хўжалик мамлакатидан саноати юксак тараққий қилган ва қишлоқ хўжалиги йирик механизациялашган мамлакатга айланди. Эндиликда саноат жамоат маҳсулотининг 65 процентини ва миллий даромаднинг 52 процентини бермоқда. Болгария экспорт қиладиган товарларнинг тахминан 95 проценти саноат маҳсулотлари бўлиб, улардан 42 процентга яқини машинасозлик буюмларидир. Мана шу рақамларнинг ўзидаёқ экономикамиз тараққиётининг динамикаси тўғрисида ва ундаги прогрессив структура ўзгаришлари ҳақида тасаввур беради.

Биринчи босқичда саноат соҳасида асосий вазифа энергетика базасини ва индустриянинг ҳал қилувчи соҳалари бўлган металлургия, машинасозлик ва химияни жадал ривожлантиришдан иборат эди. Бунда мамлакатни индустрлаштиришни ўз хом ашё базаларимиз, малакали ишчилар ва мутахассисларимиз йўқ шароитда бошлаш талаб қилинарди. Лекин биз ривожланган социалистик мамлакатларнинг ва биринчи галда Совет Иттифоқининг қардошларча ёрдамига таянишимиз мумкин эди.

Урушдан олдинги 1939 йил кўрсаткичлари билан таққослайдиган бўлсак, ўтган ўттиз йилнинг конкрет натижалари қандай бўлди? Уша 1939 йилда буржуазия Болгарияси иқтисодий ривожланиш жиҳатдан [illegible]салган давр эди.

Болгария Халқ Республикаси майдони жиҳатдан жаҳонда 101-ўринни ва Европада 15-ўринни эгаллайди, аҳолиси жиҳатдан эса жаҳонда 59 ва Европада 17-ўринда. Болгария Халқ Республикаси саноат ишлаб чиқаришининг ҳозирги қиёсий кўрсаткичлари қуйидагича.

1939 йили Болгарияда 266 миллион киловатт-соат электр энергия ишлаб чиқарилган бўлса, 1973 йили 22 миллиард киловатт-соат ёки 83 марта кўп электр энергия ишлаб чиқарилди. Бу кўрсаткич бўйича Болгария Халқ Республикаси бугунги кунда жаҳонда 32-ўринни эгаллаб турипти. Болқондаги биринчи Козлодуй атом электростанцияси ишга туширилгандан сўнг бу рақамлар янада қувончли бўлади. Мазкур атом электростанцияси Совет Иттифоқининг кўмагида қурилмоқда.

Металлургиямизнинг яратилиши ҳам батамом Совет Иттифоқининг ёрдами билан бўлди. Айниқса, рангли металлургиядаги ютуқларимиз каттадир. Аҳоли жон бошига қўрғошин ишлаб чиқариш бўйича Болгария Халқ Республикаси ҳозир жаҳонда бешинчи ўринда ва Европада биринчи ўринда туради ҳамда рух ва мис ишлаб чиқариш бўйича етакчи мамлакатлардан бири ҳисобланади. Бу йил қора металлургиямиз 2,5 миллион тонна пўлат беради, ваҳоланки 1939 йили пўлат ишлаб чиқариш бор-йўғи 5 минг тоннани ташкил этган эди.

Ватан машинасозлиги амалда қайтадан вужудга келди дейиш мумкин. Машиналарни экспорт қилиш ҳажми жиҳатдан БХР ҳозир машиналарнинг жаҳон экспорти билан шуғулланувчи 29 мамлакат ўртасида 19-ўринда. Болгария машиналари жаҳоннинг 70 мамлакатига экспорт қилинмоқда. Машинасозликни ривожлантириш Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо мамлакатлар билан ихтисослашиш ва кооперацияга, ишлаб чиқаришни нисбатан кам, лекин катта сериядаги буюмларни чиқаришга концентрациялашга асосланади. Кўтарма-транспорт машиналари ва системалари, кемалар, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш учун комплект объектлар, оғир машинасозлик, электротехника ва алоқа техникаси шу ҳисобга киради. Электрокарлар ишлаб чиқаришдаги муваффақиятлар айниқса диққатга сазовордир. Электрокарлар бўйича Болгария жаҳонда учинчи ўринни эгаллайди.

Болгарияда социализм қурилишининг ўттиз йили мобайнида яна бир муҳим соҳа—химия саноати вужудга келди. Химия саноати ўғитлар, синтетик ва сунъий толалар, пластмассаларнинг асосий турлари, хилма-хил нефть маҳсулотларини ишлаб чиқармоқда. Масалан, Девненск водийсида ишлаётган махсус сода заводи Европадаги энг йирик корхоналардан бири. У лойиҳа қувватига етгандан сўнг БХР аҳоли жон бошига маҳсулотнинг бу турини ишлаб чиқариш бўйича жаҳонда биринчи ўринни эгаллайди.

Болгария саноати тараққиётининг муҳим хусусияти меҳнат унумдорлигининг тўхтовсиз ўсаётганлигидадир. Агар 1962 йили саноат маҳсулоти ўсишининг 38,4 проценти меҳнат унумдорлигининг ўсиши ҳисобига бўлган бўлса, 1973 йили бу рақам 78,4 процентни ташкил этди.

Халқ ҳокимияти йилларида қишлоқ хўжалигида жамоат секторининг тўла ғалабаси қўлга киритилди. Ҳозир мамлакатда 170 га яқин аграр-саноат комплекслари мавжуд. Улар ўртача 24 минг гектардан ерга эга. Бу самарали ички ихтисослашишни амалга ошириш ва замонавий қишлоқ хўжалигини кенг механизация асосида ривожлантириш, имконини бермоқда. Экин экиладиган майдонларнинг 22,6 проценти суғорилмоқда. Фойдаланилаётган ўғитлар миқдори бир неча марта кўпайди. Шунинг учун ҳам буғдой ҳосили халқ ҳокимияти йилларида беш марта ортди, бошқа қишлоқ хўжалик экинлари ҳосили ҳам анча кўпайди.

Халқ ҳокимиятининг ўттиз йили ичида БХРнинг муваффақиятини таъминлаган асосий факторлардан бири Совет Иттифоқи ёрдамида юқори малакали мутахассисларни жадал суръатда шакллантириш бўлди. Эндиликда Болгария олий маълумотли 200 мингга яқин мутахассис ва махсус ўрта маълумотли 450 мингга яқин мутахассисга эга.

Экономиканинг жадал ривожланиши аҳоли турмуш даражасини тўхтовсиз ўсиши учун база яратмоқда. 1961—1973 йиллар мобайнида аҳолининг реал даромадлари икки мартадан кўпроқ ўсди, истеъмол фонди эса кейинги йигирма йил ичида қарийб тўрт марта кўпайди.

Мамлакатда уй-жой қурилиши кенг кўламда олиб борилмоқда. Медицина хизмати кўрсатиш тўхтовсиз яхшиланиб бораётир. Меҳнаткашлар фаровонлигини тўхтовсиз оширишни Болгария Коммунистик партияси ўзининг асосий вазифаси деб ҳисоблайди.

Бу фактлар нисбатан қисқа муддат ичида ривожланган социалистик жамият қуриш йўлидан, улуғ Ленин мамлакати бошлаб берган йўлдан бораётган кичкина мамлакат нималарга қодир эканлигини яққол кўрсатиб турипти. Бу ютуқларга Болгария Коммунистик партияси—Димитрий Благоев ва Георгий Димитровлар партияси раҳбарлигида эришдик.

Шу кунларда болгар халқи Совет Иттифоқига, унинг Коммунистик партиясига, қардош совет халқига Болгарияда социалистик жамият қурилишида кўрсатган улкан беғараз ёрдами учун чуқур миннатдорчилик туйғуларини ифодалайди. Совет ва болгар халқларининг дўстлиги ва ҳамкорлиги турмушнинг ҳамма соҳаларини — сиёсат, экономика ва маданиятни қамраб олмоқда. Бу ҳамкорлик социализм ва коммунизм қурилишида янги чўққиларга эришиш йўлида, халқларимизнинг турмуш даражасини оширишда бутун ер юзида мустаҳкам тинчликка эришишда хизмат қилади.

(АПН).

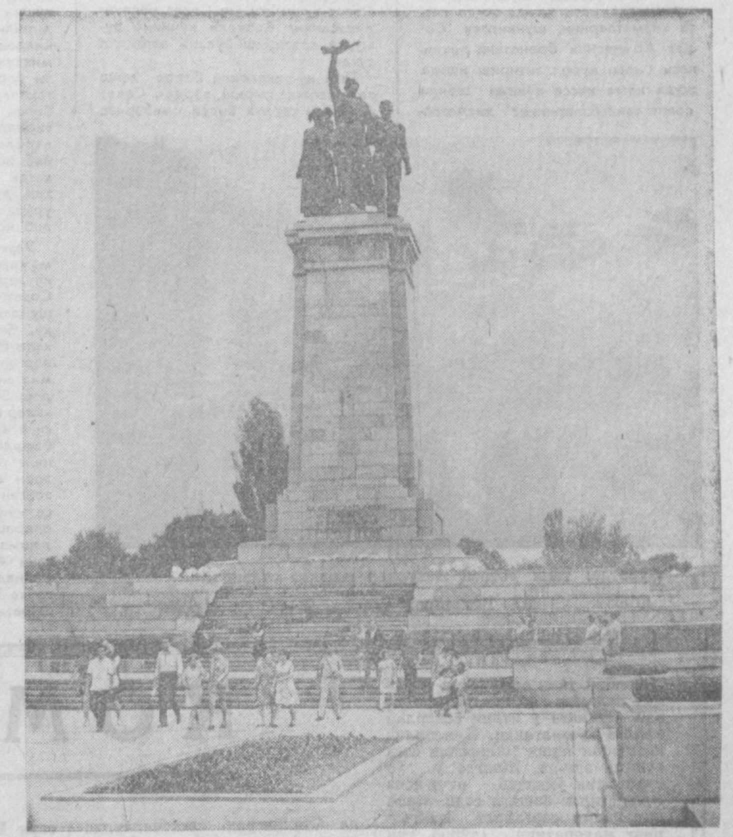

◆ ҲАЛОСКОР Совет Армиясига Болгария Халқ Республикасининг пойтахти марказида ёдгорлик ўрнатилган. Бу ёдгорлик мамлакат фашизм зулмидан озод бўлган дастлабки йиллардаёқ қад кўтарган эди. Уни болгар ҳайкалтарош ва меъморлари бронза ва гранитдан ясашган. Бу билан совет халқининг шонли жасоратини абадийлаштиришган.

В. Мастюков фотолари.
(ТАСС фотохроникаси)

Лиляна СТЕФАНОВА, болгар шоираси

ДАРЁЛАР

Дарёлар,
Соҳилсиз ва кенг дарёлар,
Тошларга урилиб, жўшиб ўйнайсиз.
Қадимий, қадрдон, ўйноқи сувлар,
Мавж уриб, мусаффо, қўшиқ куйлайсиз.
Сизларга термулиб, нигоҳ ташладим,
Оёқ яланг кечдим, дилни чертдингиз.
Талпинган қалбимнинг ёниқ кўрини
О, айтинг қайларга олиб кетдингиз.
Сизларни мен нечун севаман азал?
Чунки сиз қудратли, мангу саҳийсиз.
Сиз менга самовий мусаффоликни
Узда акс этмоқни сўнг ўргатдингиз.
Сизда сузиб ўтар қуёш ва булут,
Жилваси товланур тўлқин аксида.
Кўраман ёримни роҳатбахш, сокин,
Мусаффо дарёнинг тинч нафасида.
Мени ўргатдингиз олис йўлларга,
Парвоз этмоқликни ўргандим сиздан.
Меҳрим мавжингизда, ҳадя айлайман,
Сузармен тубингиз, тўлқинингиздан.
Гоҳ ўйнарсиз мавжли,
Гоҳида хомуш.
Лекин, менга ўзга нарса қимматли,
Майли даҳшат солиб, тошсин қирғоқдан,
У — билимдир, жўшқин, у кўнглим майли.

Русчадан таржима.

Блага ДМИТРОВА болгар шоираси.

ҚУМ

Қумни босиб чопганимда,
чувагим шу он
Оқиш, майда қумга тўлиб,
бўламан ҳайрон.
Тўхтаб бир дам чувагимни
еча бошлайман,
Кейин оқиш, майда қумни
қоқиб ташлайман,
Сўнг чопаман қум устида
шошиб йироққа,
Оқиш, майда қумга туташ
яшил қирғоққа.
Мен чопаман у охирги,
олис йўлимга,
Унда мен ҳам айланаман
сўнг майда қумга.
Чувагимдан оқиш қумни
қоқсин, деб кейин,
Тўхтатаман мендек чопиб
ўтганларни мен.

Русчадан таржима.

◆ СОФИЯ ҳақиқатан ҳам Болгариянинг энг гўзал шаҳарларидан бири ҳисоблана ди. Бу шаҳар энига ва бўйига тез ўсмоқда. Ҳозир бу ерда миллиондан ортиқ киши яшайди. Пойтахтда янги микрорайонлар вужудга келмоқда. Шаҳар маркази ҳам кўркам тус олмоқда. Суратда: Милев номли квар талдаги Чапаев номига қўйилган кўчада.

ЙИРИК ИНШООТЛАР

◆ СОФИЯ. Тоғдан оқиб тушадиган жўшқин Луда-Камчия дарёсининг йўлини тўсадиган «Цонево» сув омбори иншооти қуриб тамомланди. Бу дарёнинг суви Варна округидаги 25 минг гектардан зиёдроқ қурғоқ ерларни суғоради.

◆Пловдивда ватан озодлиги ва бахт-саодати учун курашда ҳалок бўлган миллий озодлик ҳаракати ва фашизмга қарши кураш қаҳрамонларига қўйилган ҳайкални тантанали вазиятда очиш маросими бўлди. Ҳайкални очиш маросимида Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Давлат Кенгашининг раиси Т. Живков иштирок этди.

ШОДЛИКНИ БАҲАМ КУРАМИЗ

ХАСКОВО—ТОШКЕНТ

Шу кунларда қардош Болгария Халқ Республикасида катта шодиёнага тайёргарлик кўрилмоқда. Дўст мамлакатнинг байрами ўзбек халқининг ҳам қувончли байрамидир. Дўстларимиз шодлигини баҳам кўриш учун қардош мамлакатга Тошкент области делегацияси меҳмон бўлиб кетди. Айни чоқда, Тошкент области билан мусобақадош Хасково округидан республикамиз пойтахтига азиз меҳмонлар келишди.

Областимизнинг ҳамма шаҳар ва районларида 1 сентябрдан 1 октябргача совет-болгар дўстлиги ойлиги ўтмоқда. Бу ойлик 1 октябргача давом этиб, Болгария Халқ Республикасининг 30 йиллигига бағишланган кечалар, учрашувлар, лекция ва суҳбатлар бўлади. Ойликни мазмунли ва эсда қоладиган қилиб ўтказиш учун совет-болгар дўстлиги жамияти коллектив аъзоларининг вакиллари, жамият активистлари Тошкент область партия комитетида кенгашиб олдилар.

Пойтахтимизга ташриф буюрган Болгария-Совет дўстлиги умумхалқ комитети делегациясига Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Болгария Қаҳрамони генерал-полковник ўрток Захар Захариев бошчилик қилади. Меҳмонлар иштирокида 8 сентябрь куни Қуйи Чирчиқ районидаги Димитров номли колхозда дўстлик митинги бўлади. Эртасига эса Олмалиқ шаҳри меҳнаткашлари хасководик азиз дўстларни кутиб оладилар. Шаҳардаги кон-металлургия комбинатининг кўп минг кишилик коллективи дўстлик митингини ўтказишга тайёргарлик кўрмоқда.

Озод Болгариянинг 30 йиллик байрамига бағишланган энг катта тантана пойтахтимиздаги «Билим» уйида Болгария Халқ Республикасида социалистик революция ғалаба қилган кун — 9 сентябрда бўлади. Бу ерга областимиз жамоат ташкилотларининг вакиллари, саноат ва қишлоқ хўжалик илғорлари, маданият ва санъат арбоблари тўпланишади. Болгариялик дўстларимиз «Хасково округи 30 йил ичида» деган мавзуда катта кўргазма тайёрлаб юборишган. Бу кўргазма «Билим» уйи фойесида намойиш этилади. Экспозицияларда Тошкент области билан Болгария Халқ Республикасининг Хасково округи меҳнаткашлари ўртасида ўрнатилган мустаҳкам дўстлик алоқалари, совет ва болгар халқларининг биродарлиги ҳақида ҳикоя қилувчи, ҳозирги Хасковонинг гўзал қиёфасини кўрсатувчи материаллар, фотосуратлар тўпланган.

Тошкент областининг шаҳар ва қишлоқларидаги энг яхши кино-театрлар ўз экранларини болгар кинематографчилари ишлаган маҳсулотларни намойиш этишга ажратадилар.

Пойтахтимиз олий ўқув юртлари ижтимоий кафедраларининг ўқитувчилари, тошкентлик олимлардан 50 га яқин киши Болгариянинг 30 йиллиги ҳақида лекциялар ўқиш учун районларга чиқиб кетди.

С. МУСАЕВ.

ФАКТ ВА РАҚАМЛАР

◆ БОЛГАРИЯ социалистик революциядан кейинги 30 йил ичида аграр мамлакатдан индустриал-аграр республикага айланди. Ҳозир унинг саноати олти кун ичида бутун 1939 йил чиқарилган маҳсулотга тенг маҳсулот бермоқда. Электр энергия ишлаб чиқариш 83 марта, қора металлургия ва машинасозлик 536 марта, химия саноати 257 марта кўпайди.

◆ 1939 йилга нисбатан қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши 2,5 марта кўпайди. Кооператив майдонларда ҳозир 110 мингдан ортиқ трактор ва 20 мингга яқин комбайнлар ишламоқда. Суғориладиган ерлар майдони бўйича (22 процент) Болгария Европада биринчи ўринни эгаллайди.

◆ СОВЕТ Иттифоқи ёрдами билан Болгарияда 180 дан ортиқ йирик саноат корхоналари қурилди. Улар рангли металлургия барча маҳсулотининг 90 процентини, химия саноати маҳсулотининг 60 процентини, барча электро энергиянинг ярмидан ортиғини, бошқа саноат буюмларининг катта қисмини бермоқда. Ҳозирги олтинчи беш йилликда СССР БХРга 150 та индустриал объект қурилишида кўмаклашмоқда.

◆ 1945 йилдан 1973 йилгача мамлакатда 1,5 миллионга яқин квартира қурилди. Бу барча уй-жой фондининг ярмидан ортиқдир.

◆ ҲАР 10 минг кишига Болгарияда 23 врач тўғри келади. Ёки АҚШ, Англия, Франция ва бошқа ғарб мамлакатларидагидан бир мунча кўпдир.

◆ БОЛГАРИЯ олий ўқув юртларида 103 минг студент ўқимоқда. Студентлар сони мамлакат фашизмдан озод бўлишдан олдинги вақтдагидан қарийб ўн марта кўпдир. Олий маълумотли мутахассислар сони 1951 йилдаги 42 минг кишидан 1973 йилда 200 минг кишига етди.

◆ БОЛГАРИЯДА халқ ҳокимияти йилларида 90 минг номда умумий тиражи 820 миллион нусхадан ортиқ китоблар нашр этилди.

(АПН).

ИНТЕРНАЦИОНАЛ ДЎСТЛИК КЕЧАСИ

Калинин районидаги «Хасково» совхози ишчи-хизматчилари, ўқитувчилар, медицина ходимлари, юқори синф ўқувчилари 36-ўрта мактаб клубига тўпландилар. Бу ерда Болгария Халқ Республикасининг 30 йиллигига бағишланган интернационал дўстлик кечаси бўлди. Калинин район партия комитетининг секретари ўрток К. Қамбарова кечани очди. Фалсафа фанлари доктори, профессор Э. Юсупов, иқтисод фанлари кандидати, доцент Ф. Муқминов мустаҳкам совет-болгар дўстлиги ҳақида, Болгария Халқ Республикасининг 30 йил ичида эришган муваффақиятлари тўғрисида йиғилганларга гапириб бердилар.

Ўзбекистон ССР «Билим» жамияти правлениеси раисининг ўринбосари, тарих фанлари доктори Қ. Фозилхўжаев, «Хасково» совхози директори М. Расулев ўртоқлар болгар халқига бўлган самимий, дўстона хис-туйғуларимизни билдириб, ўзбек ва болгар пахтакорларининг ўзаро дўстлик алоқалари ҳақида жонли мисоллар келтирдилар.

Интернационал дўстлик кечасида В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетида билим олаётган болгариялик студент Владимир Колудев сўзга чиқиб, ўз мамлакати халқларининг совет халқига бўлган чексиз муҳаббатини меҳмондўст ўзбек халқига қалб ташаккурини изҳор этди. У Болгария Халқ Республикаси ҳақидаги фотоальбомни совхозга топширди.

И. БОБОХОНОВ.

8 СЕНТЯБРЬ — ТАНКЧИЛАР КУНИ

ҚУДРАТЛИ ЗАРБДОР КУЧ

ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ-ИНЖЕНЕР Ю. А. РЯБОВ, СОВЕТ АРМИЯСИ ТАНК ҚУШИНЛАРИ БОШЛИҒИ-НИНГ ЎРИНБОСАРИ

Эртага совет халқи билан унинг қуролли кучлари жангчилари анъанавий байрам — танкчилар кунини нишонлайди. Бу байрам 1946 йилда бронетанк ва механизациялаштирилган қўшинларнинг муҳим аҳамияти ҳамда жуда катта хизматларини, шунингдек Совет Армиясини бронетанк техникаси билан қуроллантириш ишига жуда катта ҳисса қўшган шонли совет танксозларининг хизматларини нишонлаш мақсадида белгиланган эди.

Танк қўшинларининг бешигини буюк Ленин тебратди. Ленининг ўлмас ғояларини амалга ошира бориб, коммунистик партия билан Совет ҳукумати ёш Совет республикасининг броняли кучини вужудга келтириш йўлини астойдил тутди.

Танк қўшинларини барпо этиш ва ривожлантириш тарихи Совет Армияси тарихи билан чамбарчас боғлиқки, Совет Армияси ватанимизнинг кўпдан-кўп душманларига қарши курашда ўсди ва чиниқди.

Мамлакатни индустрлаштириш тўғрисидаги ленинча сиёсатни муваффақиятли амалга ошириш негизида танк саноати барпо этилди. Дастлабки беш йилликлар даврида ватан танклари кўплаб ишлаб чиқарила бошландики, бу бронетанк кучларини мустақил қўшин турлари сифатида авж олдирилишини таъминлади. 1930 йилдан 1939 йилгача Совет Армиясининг танк парки бир неча ўн баравар ўсди. «Т-34» маркали танклар яратилди ва бу танклар билан Совет Армияси қуроллантирилди. Улуғ Ватан уруши йилларида бу танклар ўзининг ажойиб жанговар сифатларини кўрсатди. «КВ» маркали оғир танк ҳам душманга даҳшат солди ва уруш давомида ғоят машҳур бўлиб кетди.

Улуғ Ватан уруши Советлар мамлакати билан унинг қуролли кучлари учун оғир синов бўлди. Совет кишиларининг зиммасига шундай оғир мусибатлар тушдики, бирорта мамлакат, бирорта халқ бошига бундай оғир кулфатлар тушмаган эди. Аммо халқимиз ана шу оғир синовларга бардош бериб ғалаба қозонди. Танкчилар Улуғ Ватан уруши солномасига кўпгина жанговар саҳифалар ёзишди. Улар Совет Иттифоқининг гитлерчилар Германияси ва япон милитаристлари устидан қозонган ғалабасига салмоқли ҳисса қўшдилар. Бирорта жанговар операция танк қисмлари ва бирлашмаларининг иштирокисиз ўтгани йўқ. Айрим жанговар операцияларда эса танкчи қисмларга ва бирлашмаларга етакчи роль ажратиб берилди. Танк қўшинлари қудратли зарбдор кучдан, маневр қилишга ғоят моҳирлигидан фойдаланиб, ҳужумга бораётган қўшинларнинг ҳамиша олдида бўлдилар.

Суратда: танк ротаси жанговар машққа отланди.

Ю. Белозеров фотоси, ТАСС фотохроникаси.

Совет танкчилари душман қўшинларини қуршаб олишга моҳир эканликларини кўрсатдилар. Ҳаракатчан танк группалари душманнинг орқа томонига дадил ёриб ўтиб, дадил ва шиддатли ҳужумга ўтдилар, душман резервларини қириб ташладилар, коммуникацияларини ишдан чиқардилар, уларнинг режаларини барбод қилдилар. Муҳим марраларни ва таянч пунктларни қўлга киритиб, душман қўшинларини қуршаб олдилар. Масалан, Сталинград, Корсунь—Шевченковский, Ясси—Кишинев, Висла—Одер операциялари ва бошқа кўпгина операцияларда шундай бўлди. Гитлер қўшиналри Одердаги Франкфуртни қўлларида ушлаб турган бир вақтда Совет танкчи армиялари Берлиннинг Шарқи-Жанубида йирик душман группировкасини қуршаб олиб, Берлин остоналарида, Одер дарёсида мудофаада турган душман қўшинларининг ғоят ичкари томонида шиддатли жангларни олиб бордилар.

Танк қўшинлари япон квантун армиясини тор-мор келтиришда ҳам жуда катта роль ўйнадилар.

Танкчиларимиз ватан учун олиб борилган жангларда мисли кўрилмаган мардлик ва жасурлик намуналарини кўрсатдилар. Улэр жанг майдонларида ватаннинг содиқ фарзандлари сифатида ҳаракат қилдилар. Ўн минглаб танкчилар — солдатлар, сержантлар офицерлар ва генераллар орден ва медаллар билан мукофотландилар. 1140 дан зиёдроқ танкчига Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилди. Булардан 16 киши ана шу унвонга икки марта сазовор бўлишди.

Совет қуролли кучларининг Улуғ Ватан урушида эришган шонли ғалабалари фронтда жанг қилган кишиларнинггина куч-ғайрати туфайли қўлга киритилган бўлмасдан, балки мамлакат ичкарисида фидокорона қилинган меҳнат туфайли ҳам қўлга киритилган ғалабадир. Урушнинг кейинги уч йили ичида саноатимиз Германиянинг саноатига нисбатан қарийб икки баравар кўпроқ танк ва ўзиюрар артиллерия установкаларини ишлаб чиқарди. Бунда шонли танксозларимиз — конструкторлар, инженерлар билан ишчиларнинг буюк хизмати бор. Шавкатли меҳнатлари учун танксозлардан 9 мингдан зиёдроқ киши ҳукумат мукофотларини олдилар. Улардан кўплари Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонига ва Давлат мукофотларига сазовор бўлдилар.

Урушдан кейинги даврда фан ва техника катта муваффақиятларга эришди. Ана шу негизда ҳарбий ишда ҳам туб ўзгаришлар юз берди. Қудратли ракета-ядро қуроли пайдо бўлди. Лекин ана шу шароитларда ҳам умумқўшин бирлашмаларида танкларнинг салмоғи ва танк қўшинларининг аҳамияти камаймай, балки янада ортди.

Қудратли броняли ҳимояга эга бўлган, мустаҳкам қуролланган ва ғоят юксак даражада ҳаракатчан танк қўшинлари ҳозирги замон урушини олиб бориш шароитларига энг кўп даражада мувофиқлашган бўлиб қолдиалр.

Замонавий танклар ғоят қудратлидир. Танкларнинг махсус ускуналар билан жиҳозланганлиги биринчи ўқ узишдаёқ ҳар қандай нишонга олинган нарсани ер билан яксон қилиш, кундуз кунигина эмас, тунда ҳам олис масофага етиб бериш имкониятини беради. Бу танклар қуруқликдаги ҳар қандай жойдан ўта оладигина эмас, балки сувда сузиб, дарёлар ва кўлларнинг тубидан ҳам юриб ўта олади. Буларнинг ҳаммаси ҳозирги замон шароитида танк қўшинларини мураккаб жанговар вазифаларни ҳал этишнинг энг самарали воситаларидан бири қилиб қўяди. Улар ҳақли равишда қуруқликдаги қўшинларнинг бош зарбдор кучидир.

Танк қўшинларининг кучи замонавий қудратли жанговар техникадагина эмас, балки ана шу техникани қўлида ушлаб турган кишиларда, кадрлардадир. Танк қўшинларида ватанга садоқатли ажойиб жангчилар хизмат қилмоқдалаар. Одатда улар ҳар тарафлама билимдон кишилардир.

Танк қўшинлари шахсий состави анъанавий байрамни жанговар ва сиёсий тайёргарликда янги ютуқлар билан кутиб олмоқда. Моҳирлик билан ўқ узадиган мастерлар ва жанговар машиналарни юргизиш усталари, класссли мутахассислар, аълочи экипажлар, бўлинмалар ва қисмлар сони кўпаймоқда. Подполковник В. Лисовский командирлик қилаётган полк шахсий составини ҳақли равишда социалистик мусобақа пешқадами деб аташ мумкин. Бу қисмда 57 процент жанговар ва сиёсий тайёргарлик аълочилари, 8 процент аълочи экипажлар бор.

Танкчилар ўзларининг жанговар маҳоратларини ҳормай-толмай оширар эканлар, коммунистик партиянинг: «Халқ томонидан яратилган ҳамма нарса пухта ҳимоя қилиниши керак» деган наказини ҳамиша эсда тутадилар.

Бошқа қўшин турлари ва қуролли кучлар турлари билан биргаликда танкчилар жанговар вахтада хушёр турибдилар. Танк қўшинлари доим жанговар шай бўлиб, ватанни ҳимоя қилиш соҳасидаги ўз бурчларини шараф билан бажаришга ҳамиша тайёрдирлар.

(ТАСС).

Суратда: икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони бронетанк қўшинлари маршали П. С. Рибалко номли Ленин орденли Тошкент олий танк командирлари билим юртига янги қабул қилинган курсант комсомол аъзоси Абдулхай Қодиров тантанали суръатда қасамёд қабул қилмоқда.

А. Авазов фотоси, ЎзТАГ фотохроникаси.

КОМАНДИР

Тожибой танк армиясида хизмат қиламан деб ҳеч ўйламаган эди. Олдинига у отлиқ аскарлар сафига қўшилганди. Хумсонлик йигитнинг ишқи ёшлигидан отга тушган эди-да. Жангда у ўз тулпорини ўйнатиб, неча-неча фашистнинг бошига етди. Қисм командири серғайрат жангчининг маҳоратини (кўриб, уни танкка қарши қирувчи артиллерия полкига тавсия этди. У ерда Тожибой артиллерия билан жанг қилишни ўрганди, разведкачи сифатида ном қозонди.

Ёш жангчи Тожибой Муҳиддинов тўпчилар билан бир сафда Сталинград остоналарида душманга қарши жанг қилди. Кателниково, Пролетарский, Батайский шаҳарларини немис-фашистлардан озод қилди.

— Биз сенинг хизматларингдан мамнунмиз, — деди бир куни жангдан сўнг полк комиссари Иванов,— сендан талантли ҳарбий раҳбар чиқиши мумкин. Шуни ўйлаб Саратов шаҳридаги офицерлар тайёрлов ҳарбий билим юртига ўқишга юборишни лозим топдик.

Етти ойдан сўнг Тожибой билим юртидан командир бўлиб қайтди. 1943 йил сентябридан бошлаб гвардиячи танк армиясининг полкида бўлинма командири бўлиб хизмат қила бошлади. Полк жангчилари немис босқинчиларини қувиб бутун Украинани кезиб чиқдилар. Командир Тожибой Муҳиддинов ҳарбий операцияларга муваффақиятли раҳбарлик қилди, бевосита душман билан олишди. У жангларнинг бирида немис танкини экипажи билан яксон қилиб юборди.

Хумсонлик жангчининг фронтда кўрсатган қаҳрамонликлари муносиб тақдирланди. У уч марта Қизил Юлдуз ордени, Улуғ Ватан уруши ордени кўплаб медаллар билан тақдирланди.

Командир Мухиддинов ҳозир ёшларга ҳарбий таълим бериш билан шуғулланмоқда. У Чорвоқ посёлкасидаги Островский номли 17-мактабда юқори синф ўқувчиларига бошланғич ҳарбий тайёргарлик бўйича билим бермоқда. Ветеран жангчи дарс давомида ўз қуролдошлари кўрсатган жасоратлар ҳақида ёшларга сўзлаб беради.

У. НИЕЗОВ,
Улуғ Ватан уруши қатнашчиси.

ИККИ АЁЛ ҲАҚИДА ҚЎШИҚ

(БАЛЛАДА)

Қор тагида чаноқ,
Тилинган қўллар...
«Ҳар мисқол пахта жангчини
қўллар!»
Тилинган қўллар
Қуёшли кунларда теришни
туш кўрар.
Бироқ,
Ер — қаттиқ, осмон —
йироқ...
Музли булутлардан, тойилган
оқшом
Титраб, гандираклаб йиқила
бошлар.
Ҳувиллаган ҳовлидан чўчиб,
Кулбаларга тиқила бошлар.
Кулбада
Қора чироқ лип-лип этади,
Тўртта шолғом — жажжи
декчача,
Икки жуфт кўз жажжи
декчада.
Ногоҳ
Қуюқ пилик титраб кетади:
Кимдир кириб келар зўрға
кўчадан
Ва бирдан
Кулбани қон ҳиди тутади,
Кулбани қора хат ютади.
Олам — қоп-қора,
Одам — қоп-қора,
Қора, қора, қора!..
Хушига келдилар қайнона-
келин...
Ўлим юлиб олгандай тилин
Улар жим... жим...,
— Эҳ, шафқатсиз, фалак!
Лаънати уруш! —
Сўнг одам кетади
Беролмай туриш...
Кун ўтди. Тун ўтди. Бир,
икки, уч...
Аза очмадилар қайнона-келин.
Кутишга етди куч,
Киприклар супурди йигитнинг
йўлин...
Йил ўтди, йил ўтди...
Тугади уруш.
Ғолиблар қайтдилар,
Йигит қайтмади.
Аммо демадилар:
Бас энди кутиш!
Қайнона ҳам айтмади,
Келин ҳам айтмади...
— Дилбар, энди сен — қизим,
Ўзингда бўлсин изминг.
Ҳали ёшсан, бас, энди мотам,
Турмуш қур, болам,
Ахир...
Илк бор қайнонага тик боқди
келин...
Айтолмади қолган сўзини,
Тутолмади она ўзини...
Хона.
Қандил нурларининг мавжида
Кулиб турар сурат — қорақош
йигит.
Жувон —
Бир-икки оқ қуюқ сочида, —
Суратга тикилар, тикилар
Ва хотир бисотин титкилар.
Ҳаёлда жонланар чақин кўз
бургут,
Хайрлашув..
— Омон қайтинг...
Унутмайман...
— Қайтарман сени деб, кўп зор
этмайман...
Фақат бир илтимос:
Ҳозир ўпганим —
Шу лаблардан ўзга бир кимса,
Қайси кунки, бир бора ўпса,
Ўша куни — менинг ўлганим...
Паравоз..
Кесилади сўз...
Хона.
Хона кутади
Беш йил,
Ўн йил,
Ўн беш,
Йигирма...
— Онажон, она!
Йўқлигимни билдирма!
— Ўғлим!..
Қишлоқ четида
Икки аёл яшар.
Бири — етмишларда,
Бири — қирқ яшар.
Бири — келин,
Бири — қайнона.
Бири — ўғлин кутар,
Бириси — ёрин.
Афсус,
Ўғлон марду мардона
Ҳалок топди сақлаб диёрин.
Аммо, икки аёл ҳануз,
Ўлимни ҳам ўлдирган
Буюк бир ишонч билан,
Ҳануз кутар
Ўзга бир қитъада
Лолага айланган йигитни...

Абдулла ШЕР.

ҚАҲРАМОНЛИК МАДҲИ

Келгуси йили немис-фашистлар устидан қозонилган ғалабанинг ўттиз йиллиги кенг нишонланади. Бу санага ҳозирдан тайёргарлик ишлари бошланиб кетди.

Киноҳужжатчилар эса қаҳрамон совет халқининг жасоратини акс эттирувчи фильмлар яратадилар. «Ўзбектелефильм» студияси суратга оладиган экран асарини «Ватан номи билан» деб атади.

Фильм воқеалари 12 та новеллададан иборат бўлади. Ҳужжатли асарда Украина ва Белоруссияда суратга олинган лентaларга ҳам кенг ўрин берилади.

РАСМЛАР ТУРКУМИ

Биринчи ўзбек президенти Йўлдош ота ҳақида ҳикоя қилувчи бу расмлар туркуми ўзига хос композицион қурилишга эга. Истеъдодли график рассом А. Циглинцев томонидан маҳорат билан чизилган расмлар эътиборни ўзига тортади.

«Биринчи президент» деб номланган бу расмлар бир неча қисмдан иборат бўлиб, «Биз янги дунёни қурамиз», «Экиш», «Янги ҳаётга», «Президент эшитади» «Ворислар» деган асарларни ўз ичига олган.

Расмлар туркуми серқуёш республикамиз тўйига бағишланган юбилей кўргазмасига тақдим этилди.

Ҳайвонот боғида

Тошкент ҳайвонот боғи судралувчилар ҳисобига яна бойиди. Яқинда боғимизга биринчи марта Лондоннинг ҳайвонот боғидан шох илон келтирилди. Ҳали у ёш, устки қисми бузоқранг бўлиб, қуёшда жуда чиройли товланади. Шох илон ўсиб катта бўлганда унинг узунлиги 5—6 метрга етади.

Бундан ташқари Лондондан анаконд шох илони ҳам келтирилди. У 6—8 метргача узун бўлади. Териси ҳар хил рангда. Асосан бу икки илон ҳам қуён гўштини истеъмол қилади.

Ҳозир боғимизда тўртта илон боқилиб ўстирилмоқда. Индонезия ва Африкадан келтирилган илонлар ҳам Тошкент шароитига мослашиб ўсмоқда.

Бизда Африкадан келтирилган кулон зотли ҳайвон ҳам боқиляпти. Жайдари эшакка ўхшаб кетади. У жуда чаққон ҳаракат қилади. Одамдан қўрқмайди. Шундай қилиб боғимизда томошабинларни қизиқтирадиган ўнлаб ҳайвонлар турли мамлакатлардан келтирилиб турибди.

Н. ОДИЛОВА,
Тошкент ҳайвонот боғи ходими.

Спорт

МЕДАЛЛАР ШОДАСИ

Рингда ўтаётган енгил атлетикачиларнинг Европа биринчилигида совет спортчилари ажойиб муваффақиятларни қўлга киритмоқдалар. Мусобақанинг навбатдаги турида донбасслик Надежда Ткаченко бешкурашнинг ҳамма турини муваффақиятли бажариб, фахрли шохсупанинг биринчи босқичига кўтарилди. Надежданинг ҳамшаҳари Валерий Подлужний эса биринчи урининшдаёқ саккиз метр-у 12 сантиметрга сакраб Европа чемпиони унвонига сазовор бўлди.

Ҳозирча совет спортчилари кўп медалларни қўлга киритишда ҳаммадан олдинда келмоқдалар. Улар бешта олтин, иккита кумуш ва тўртта бронза медалига эгадирлар. Бир кунлик танаффусдан сўнг чемпионат мусобақалари яна бошланиб кетди.

УНВОН МУБОРАК

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги физкультура ва спорт комитети велосипед спортида юксак натижаларга эришган ўзбекистонлик 14 спортчига халқаро классдаги спорт мастери унвонини беришга қарор қилди. Шуниси қувончлики, бу юксак унвонга сазовор бўлган велосипедчилардан 11 киши Тошкент шаҳри ва Тошкент области вакилидир. Улар орасида ангренлик Михаил Первеев, чирчиқлик Александр Жарков, тошкентлик Владимир Саенко, Александр Савкин ва бошқалар бор.

ЎРТОҚЛИК УЧРАШУВЛАРИ

Жаҳон чемпионлари — ГФР терма командаси футболчилари Швейцария командаси билан ўртоқлик учрашуви ўтказиб 2:1 ҳисобида ғолиб чиқдилар. Жаҳон биринчилигининг финал учрашувида иштирок этган Ғарбий германиялик тўрт футболчи бу галги матчда қатнашмади. Чунки Брайтнер Мадриднинг «Реал» клубига ўтиб кетган эди. Мюллер, Оверат ва Грабовски эса фақат ўз клублари составида қатнашишга аҳд қилган эдилар.

Жаҳон чемпионатининг учинчи совриндори Польша терма командаси футболчилари эса ГДР командаси билан учрашиб, 1:3 ҳисобида ютқазиб қўйдилар.

Жаҳон чемпионатининг кумуш медал совриндори Голландия терма командаси билан Швеция командаси ўртасидаги ўртоқлик учрашувини томошабинлар зўр қизиқиш билан кузатдилар. Голландиялик футболчилар ҳужумда тезкорлик билан ўйнаб, рақиб дарвозасига 5 та тўп киритишга муваффақ бўлдилар. Бунга Швеция футболчилари бир тўп билан жавоб бердилар.

ҲАР ТЎҒРИДА

ТРАМВАЙНИНГ ҚАЙТА ТУҒИЛИШИ

Жамоат транспортининг турли воситалари орасида трамвай истиқболи йўқдай кўринади. Трамвай автобус ҳамда троллейбусдан тезлиги кам, шовқини ҳам кўпроқ. Бироқ шунга қарамай у шаҳарда пассажирларни ташишда асосий восита бўлиб қолмоқда. Ҳозир бизнинг мамлакатимизда трамвайлар йилига тўққиз миллиард пассажир ташийди.

Шуларга кўра трамвай энди эскириб қолди, деган гап беҳуда. Келажакда трамвай йўллари транспорт гавжум кўчалардан четроқда жойлаштирилиши, унинг тезлигини бир неча марта ошириш имконини беради. Вагонларнинг янги, шовқинсиз конструкциялари ҳар жиҳатдан қулайлик туғдиради.

Ленинград шаҳрида трамвайнинг янги махсус полотноли ўн икки километрлик йўли ёткизилди. Бу эса трамвай тезлигини ўттиз километрга етказиш имконини берди. Транспорт қатнови зич бўлган жойларда трамвай йўли ер остидан ўтказилса, трамвай тезлиги метро тезлигидан қолишмайди. Ҳозир Волгоградда шундай ер ости трамвай йўли қуриляпти. Бу йўл шаҳарнинг у бурчидан бу бурчига боришга кетадиган вақтни икки баравар камайтиради. Яқин йилларда тез юрар трамвай йўллари бошқа йирик шаҳарларда ҳам қурила бошланади.

ТЕЛЕВИЗОРСИЗ...

Бизнинг замонамизда телевизорсиз яшаш мумкинми, деган саволга жавоб топиш учун бир группа Ғарбий Германия психологлари 184 нафар кўнгилли кишини танлаб олдилар ва уларни бир йил давомида телевидения эшиттиришларини кўришдан маҳрум этдилар. Натижа қандай бўлди? Тўрт ҳафтадан кейин 100 дан ортиқ киши тажрибада қатнашишдан воз кечди. 60 киши эса телевизорсиз 5 ойгагина зўрға чидади, фақат 20 киши 7 ой давомида телевизор кўрмасдан яшай олдилар. Бир йил давомида телевизор кўрмасдан яшашга бир киши ҳам чидай олмади.

БАЛИҚ ЁҒИДАН КОКТЕЙЛЬ

Брюсселда балиқ ёғидан коктейль тайёрлайдиган махсус клуб очилди. Шунингдек бу ерда ёқимсиз бўлсада, аммо фойдали маҳсулот бўлган балиқ ёғи қўшилган хилма-хил таомлар тайёрланмоқда.

Редактор ўринбосари:
Р. УМАРОВ.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Экран юлдузи — САНЪАТ САРОЙИ, «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Жангга фақат «кексалар» кирадилар — «ДРУЖБА» (жуфт соатларда), «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ЯНГИОБОД», «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00), ҲАМЗА НОМЛИ (11.00, 13.00).

Ромео ва Жульетта — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Муҳаббат риштаси — НАВОИЙ НОМЛИ (кундуз ва кечқурун).

Филлар — менинг дўстларим — «ДРУЖБА» (тоқ соатларда, кундуз ва кечқурун).

Ҳар кунги ҳаёт — «НУКУС (кундуз ва кечқурун), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (18.00, 20.00, 21.30).

Дунё — Ғ. ГУЛОМ НОМЛИ (кундуз ва кечқурун).

Кумуш кўл хазинаси (жуфт соатларда), **Санников ери** — (тоқ соатларда): — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ».

Бахт билан учрашув: Севги ва кўз ёши — «СПУТНИК» (15.00, 16.00, 20.00, 21.00).

Маккеннинг олтинлари — ҲАМЗА НОМЛИ (14.00, 17.00, 20.00).

Оклахома (10.00, 18.00, 20.00), **Аломат қиз** (12.00, 15.00, 21.30); «МОСКВА».

Бу кишига девор писандмас — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (12.00, 14.00, 16.00).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 7/IXда **Севилья сартароши**, 8/IXда **Золушка** (кундузи), **Кармен** (кечқурун).

«УЗГЛАВУГЛЕСНАБСБЫТ»
ТОШКЕНТ ЁНИЛҒИ БАЗАЛАРИНИНГ СКЛАДЛАРИ САВДОСИДА
юқори иссиқлик берувчи ҚАРАҒАНДА ва КУЗБАСС кўмирлари
МАВЖУД
«ТАШОБЛТРАНСАГЕНСТВО» аҳолига кўмирларни автомашиналарда етказиб беради.
СКЛАДЛАР АДРЕСИ:
1 — Ленин район, 2-Ипподромний проезди, 58-уй;
2 — С. Раҳимов район, Уста Ширин кўчаси, 173-уй;
3 — Фрунзе район, Ш. Руставели кўчаси, 103 «а»-уй;
3— склад филиали — Сергели район, Полевая кўчаси, 52-уй.
ГРАЖДАНЛАР! Ёнилғиларни олдиндан ғамлаб қўйинг!

«ВОЕННАЯ КНИГА» МАГАЗИНИ АҲОЛИДАН
Қуйидаги антиквар ва букинистик китобларни
СОТИБ ОЛАДИ
бадиий адабиёт, илмий адабиёт (словарлар, справочниклар, энциклопедиялар), китобшунослик-адабиётшунослик (фольклор-санъат), фойдаланилган китоблар (бадиий адабиёт, ҳарбий мемуарлар, обуна нашрлари, техник адабиёти ва бошқа китоблар).
КИТОБЛАР: Тошкент шаҳар, В. И. Ленин проспекти, 40-уй ва К. Маркс кўчаси, 28-уйда якшанба ва душанбадан ташқари ҳар куни эрталаб соат 9.30 дан кеч 18.00 гача қабул қилинади.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана и облисполкома
БИЗНИНГ АДРЕС: 700029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26. ТЕЛЕФОНЛАР: Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача
Р. 12555. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри. Индекс 64634 А—2626.